

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l. egyesületi titkár.

1907. szeptember hó 1. XVII. FÜZET. XLVI-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egylet azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek téra stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatto” teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok“ közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabados fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félévekre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat, csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többbe kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1907. ÉVI (XXVI.) ÉVFOLYAMA. Ara egyesületi tagoknak 2 K., másoknak 3 K. Áráat legczélszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.

AZ ERDŐŐR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEN ÉS FELELETEKBEN. Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsházai Belházy Emil. I. rész. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NOVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ara tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.

A TOLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos. Ara tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmeczbányán.

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ara tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI LAPOK

XLVI. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

17. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek. (Telefon: 37-22.)

Az ipolyvölgyi erdőirtásokról.

Irta: *Bund Károly.*

(Befejező közlemény.)

Az Ipoly forrásvidékén végbement és részben folyamatban lévő erdőirtásokkal kapcsolatosan felmerül az a kérdés, hogy erdőfelügyeleti szolgálatunk jelenlegi szervezete megfelelhet-e fokozott tevékenységet igénylő feladatának, amely elé az erdőt újabban veszélyeztető különféle jelenségek állítják, s általában nincs-e szükség oly újabb biztosítékokra, amelyek az ottaniakhoz hasonló törvényellenes és közgazdaságilag káros jelenségeknek elejét vennék.

Az ipolyvölgyi erdőirtások történetén végigtekintve, alig térhetünk ki az elől, hogy az első kérdésre nemmel, az utóbbira igennel feleljünk. A konkrét esetben a beszterczebányai kir. erdőfelügyelőség 1898-ban észlelte a Málnapataka és Szalmatercs községek határában történt

irtásokat és felismerve a dolog jelentőségét, a kötelességszerű lépéseket Nógrád vármegye közigazgatási erdészeti bizottságánál meg is tette. A bizottság 1898. évi 199. számú határozatával a vágások, illetőleg irtások legeltetését betiltotta, tilalmi jelek felállítását elrendelte és a birtokosokat kötelezte, hogy a letarolt területeket az 1899. évtől számított 6 év alatt egyenlő részletekben beerdősítsék. „Miről a kir. erdőfelügyelőség tudomásul, a losonczy kir. erdőgondnokság az ellenőrzés szigorú gyakorlása, érdekelt felek járási főszolgabíró útján mihezalkalmazkodás végett, ez utóbbi oly meghagyással értesítettik, hogy a felek kellő kitanítása mellett teljes erélyvel odahasson, hogy a fenti rendelkezések pontosan betartassanak, mit is szigorúan ellenőrizzen s a legkisebb eltérést is ide bejelenteni felelősség terhe mellett kötelességének ismerje.“

A kir. erdőfelügyelőség az ebben a határozatban megállapított 6 év alatt nem tett újabb lépést az ügy érdekében, amit három megyére terjedő kerülete, csekély személyzete és a határozat végrehajtásának ellenőrzésére felszólított egyéb tényezőknek kilátásban levő közreműködése mellett az ügy nem csekély jelentősége daczára is menthetőnek találunk. Csak 1906-ban jutott a kir. erdőfelügyelőség a helyszíni bejárás alapján arra a meggyőződésre, hogy a fenti határozat foganatosítása érdekében történt lépések eredménytelenek voltak, sőt az erdőirtás és törvényellenes gazdálkodás még nagyobb mérveket öltött.

Ezekből a tényekből mi arra a következtetésre jutunk, hogy erdőfelügyeleti szervezetünk jelen viszonyai között elég intenzív működést nem fejthet ki s hogy ennek következtében az erdők nyilvántartási törzskönyvében foglalt talajminősítésnek s a belőle folyó rendelkezéseknek a jelenlegi viszonyok között érvényt szerezni nem tudunk.

Ezeket a következtetéseket egyébiránt nemcsak a szóban forgó konkrét esetből vonjuk le, amelyből kifolyólag bárkit is mulasztással vádolni, teljesen távol áll tőlünk s amelynek a nyilvánosság előtt való tárgyalására tisztán a közérdek indított, hanem szélesebb körű, főleg helyszini tapasztalatok is erre utalnak. Hogy éppen ebből az alkalomból nyilvánítjuk e nézeteinket, annak magyarázatául szolgálhat az a már az első közleményben említett körülmény, hogy a málnapataki esetet nagyjelentőségűnek tartjuk, amennyiben egy új erdőpusztítási rendszer csiráját látjuk benne, melynek gyökérszállai máris tulterjednek a csendes málnapataki völgy határain.

Deviszont nem nyujthat ennek a konkrét esetnek tárgyalása alkalmat arra, hogy erdészeti közszolgálatunk szervezetében szükségesnek talált módosításokat ez ötletből kifolyólag szélesebb alapon tárgyaljuk, e tekintetben tehát csak néhány megjegyzésre szorítkozunk.

Az írásbeli munka apasztása az intenzivebb helyszini felügyeletet csak kis mértékben mozdítaná elő, ennek elérése végett tehát mélyebbre ható intézkedésekre van szükség, amelyek nézetünk szerint a királyi erdőfelügyelőségek megfelelő szaporításában és helyi szervekkel való ellátásában felismerhetők. Az erdőfelügyelőségeknek a községi stb. erdők kezelését intéző szervezettel való egyesítése, egybeolvasztása ezt a célt elérhetővé tenné. A kellő központi személyzettel ellátott és nem csupán az egyéni felelősségre alapított erdőfelügyelőségek fellépése határozottabb lehetne és a kerületben működő erdőgondnokságok, nemkülönben a megszorított központi személyzet utján a felügyelet intenzitása lényegesen nyerne. Az egybeolvasztás pedig egyszerre megteremtené azt a szükséges harmonikus együttműködést, amelynek ma gyakran hiányát látjuk. Éber, a felmerülő esetek minden vonat-

kozását kötelességszerűen elbíráló szervezetre van szükségünk; a tárgyalt esetre nézve ebben a tekintetben nem zárkozhatunk el annak felismerése előtt, hogy volt egy időpont, amikor a málnapataki völgy többnyire ismételtlen gazdát cserélt erdei elfogadható áron az állam által megszerzethetők lettek volna, de tudtunkkal ebben az irányban kezdeményező lépést senki sem tett.

Ámde a tökéletesített szervezet sem érhet teljesen célt, ha nem gondoskodunk arról, hogy erdőirtás bármily talajon csakis előzetes bejelentés és engedélyezés után legyen eszközölhető, amint ezt a külföldi törvények legnagyobb része kimondja s ha nem történik gondoskodás arról, hogy erdőtalajok eladásánál az új birtokos mulhatlanul tájékozást szerezzen arról, hogy erdejének talaja az erdőtvény szempontjából mily minőségű. Tudjuk, hogy erre nézve a talajminőségnek a telekkönyvben való előjegyzése hozott javaslatba. A dolognak vannak nehézségei, de azért komoly megfontolásra érdemes, mert a mai állapot az, hogy míg egyfelől sok oly nem feltétlen erdőtalajjal bíró magánerdőt tartunk az erdők törzskönyvében nyilván, amely már régen kiírtatott, sőt amint látjuk a feltétlen erdőtalajokon is történnek törvényellenes irtások, addig másfelől igen gyakori kisgazdák részéről a parcellázott feltétlen erdőtalajnak egészen jóhiszemű vásárlása mezőgazdasági célokra, melynek megtörténtével igen kellemetlen kötelesség az erdő-
sítési kötelezettség kimondása.

*

Ezen általános megjegyzések után térjünk ismét vissza a málnapataki esetre. Az érdekelt birtokosok felebbezése folytán a földmivelésügyi miniszterium rendeletére a kérdéses erdők talajának újbóli minősítése végett folyó év június hó 11-én és 12-én vegyes bizottság járt el a hely-

szinén. A bizottságban a losonczi főszolgabírón kívül résztvettek: a besztercebányai kir. erdőfelügyelőség részéről Babós József kir. alerdőfelügyelő, a balassagyarmati m. kir. állami erdőhivatal részéről Kondor Vilmos m. kir. erdőtanácsos és Hajdu János m. kir. főerdész, a kulturmérnökség részéről Oláh Béla kir. segédmérnök, végül mint mezőgazdasági szaktudós Koos Károly Coburg hgi gazdasági intéző, megyei bizottsági tag.

A bizottsági vélemény teljesen igazolta a kir. erdőfelügyelőség és közigazgatási erdészeti bizottság által eddig tett lépéseket, mert a bizottság egyértelműen konstataálta, hogy a megszemlélt erdők talaja állandó mezőgazdasági használatra alkalmatlan, konstataálta, hogy ennek a talajnak meglazítása meg nem engedhető, mert a területek elterméketlenedésétől kell tartani s nemcsak az erdő pusztulna így el, hanem maga az adóalap is. A fenn nevezettek által aláírt vélemény ezenfelül az Ipoly alsó folyásának a képződő vizmosásos árkokból várható beiszapolását is kiemeli.

Nem feltétlen erdőtalajjal bírónak a bizottság csupán az Urda Mihály és János tulajdonában lévő erdő fensíkot képező 10 k. holdnyi részét és a Gyirbák J., Repka Pál és társaik által vásárolt birtok egy részét találta. Több közösen vásárolt birtoknak állami kezelésbe vételét is kimondotta a bizottság, nemkülönben megállapította, hogy a parcellázásra és irtásra szánt erdők egyrésze határozottan véderdő jellegű.

A már irtott területek egy részének, nevezetesen a közelmúltban irtott területeknek erdősítésére 4 évig terjedő időhaladékot vél a bizottság engedélyezhetőnek, hogy a mezőgazdasági használat a talajért fizetett magas árt a birtokosnak megtérítse.

Egyéni nézetem nem mindenben egyezik a bizottságéval. Nevezetesen a völgy legvégén Polianka-telep

közelében nem feltétlen erdőtalajnak nyilvánított területeknek csupán kisebb részét tartom az erdőállományból kivonhatónak; egyes oldalak meredek s a lankásabb részeken is sekély és silány a talaj. A fekvés 900—1000 méter a tenger színe fölött, a fűnövény ritka. Két, alig néhány házból álló telep körül ott becslésem szerint több mint 2000 holdnyi, silány termést nyújtó mezőföldek vannak. Kétségtelen, hogy az ujonnan irtott terület sem részesülhet a kellő művelésben. Amennyiben pedig legelőnyerés volna a cél (pedig legelőhiány ott nincs), ez is tökéletesebben volna elérhető a területnek ligetes legelőerdővé való átalakítása útján. A sekélytalajú, de lankás részek, körülvéve a meredekebb részek erdeivel, meggyőződésem szerint több és jobb fütermést nyújtanának, mint az egész, mintegy 3—400 k. holdnyi terület lepusztított állapotban. S maradna ezenfelül a fahasználatnak manapság már szintén nem kicsinyelhető értéke.

Némi aggályt kelt bennem az új irtások 4 évre engedélyezett mezőgazdasági használata is. Méltányosnak kell ugyan elismernem ezt a koncessziót s a talajnak ettől a használattól való kimerülése sem az, amitől elsősorban félek, bár kétségtelen, hogy a kérdéses talajok sokkal silányabbak, mint azok, amelyek pl. a kincstár feketegarami erdőgondnokságaiban 2—3 évi mezőgazdasági elő- és köztes használat alá vétetnek. Amitől tartok, az nem egyéb, mint-hogy ez az engedély veszélyes precedens és mintegy utmutatás arra, hogy lehet hatósági engedélylyel az egész völgy faállományát rövidesen lekaszabolni és hacsak ideiglenesen is mezőgazdasági használatba venni. Pedig legyünk tisztában azzal, hogy már az eddigi, sok száz holdra terjedő irtott területek újraerdősítése oly nehéz feladat, amely a birtokosok jóindulatának s hajlandóságának bizonyára

csekély mértéke mellett nagyon lassan fog előre haladni. Hát még ha több ezer holdra fog a vágásterület terjedni? Ismerek elhanyagolt régi vágásokat kincstári területen, amelyeket évtizedes munka árán sem tudott a kincstári erdőkezelőség teljes sikerrel beerdősíteni; vajjon az a parasztbirtokosság, amelynek kezére azok a területek kerülnek, mikor fog s fog-e egyáltalában megbirkózhatni az óriási tarvágásokon reá váró feladatokkal?

Qui habet tempus, habet vitam. Ez most az érdekeltek jelszava. Elhuzni felebbezések útján az ügyet és serényen irtani ezalatt; hogy azután az új birtokosokkal mit csinál az államhatalom, az már nem tartozik az eladókra.

Gyors, erélyes és határozott közbelépésre van itt szükség, amely csirájában fojtja meg a hazai erdésznek ezt a ma még csak keletkezőfélben lévő, de igen veszélyes betegségét.

Az erdölések gyakorlati keresztülviteléről.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“-ben a fenti cím alatt tartott előadásommal kapcsolatosan több cikk jelent meg az „Erdészeti Lapok“-ban, amelyek az erdöléssel foglalkoznak. Különösen örvendek annak és hálás köszönettel fogadom, hogy szakirodalmunk nesztora — Fekete Lajos miniszteri tanácsos ur — elismerő szavakra méltatta szerény igyekezetemet, valamint kiváló örömömre szolgál, hogy úgy Földes János erdőmester, mint Gogl Adolf főerdész ur helyeslik azokat az irányelveket, amiket előadtam.

Éppen ez az elismerés kötelez azonban arra, hogy megokoljam előadásom azon részeit és kifejezéseit, amiket Fekete Lajos miniszteri tanácsos ur nem helyesel.

Ami a miniszteri tanácsos urnak azt a megjegyzését illeti, hogy a kísérleti állomások erdölési előírása mesterkél, kötött és egyoldalú, bátor vagyok rámutatni arra, hogy az előadásomban ismertetett összesen kilencz erdölésmód között csak három olyan

van, amely a kísérleti állomások rendszerét adja, ezek közül is az egyik érvényen kívül van már helyezve, a többi — tehát a tulnyomó szám — a gyakorlati gazdaságból került ki. Az eredmények számbavétele egyiknél sem jár különös nehézségekkel, csak számozott próbaterület kell hozzá; igaz, hogy sok munkát igényel.

Az újabb erdőlési eljárások ismertetésére az a tapasztalat indított, hogy nagyobb részük hazánkban jóformán ismeretlen és tudtommal a magyar erdészeti irodalomban tárgyalva nem volt.)*

Hogy erdőműveléstanal foglalkozó három tankönyvünk nem ismerteti azokat mind, hanem csak egy részüket,**) az természetes és nem a tankönyvek hibája, mert még legújabb könyvünk, Vadas „Erdőműveléstana“ is előbb jelent meg, mint az egyes eljárásokat ismertető forrásmunkák, amelyeket előadásomban említettem. (Lásd Erdészeti Lapok 1907. évi VII. füzet.)

Vadas „Erdőműveléstana“ megjelent 1898-ban; ellenben az új német előírás 1902-ből való, a svájczit 1903-ban ismertette Flury, a postelit 1902-ben Salisch, a természetes erdőlést 1904-ben Heck, a dán erdőlést 1899-ben Metzger és a Bohdannecky-félét 1905-ben Schwappach, akinek figyelmét erre Schiffler hívta fel, továbbá ugyanaz évben Bebel és Martin.

Tankönyveinken kívül ismertette volt: A Wagener-féle eljárás az Erdészeti Lapok 1887. évi V-ik füzetében (Illés N.) és a Bohdannecky-féle az Erdészeti Lapok 1905. évi IV-ik füzetében Schwappach nyomán. Ez az utóbbi eljárás azonos avval, amit Schiffler alkalmaz a luczfenyőre. (Lásd Ratkovszky Károly „Az állomány neveléséről“ című ismertetését az Erdészeti Lapokban. 1907. IV. és VII. füzet.)

Az előadásomban ismertetett és ajánlott eljárások között — a három elsőt kivéve — elvi különbségek vannak és alkalmazásuk lényegesen más és más eredményt ad egyenlő viszonyok mellett is. A maga helyén alkalmazva most is megvan mindegyik-

*) Kaán Károly m. kir. erdőmester „A gyéritésről“ szóló beható tanulmányában az erdölések technikáját csak röviden érinti. Az ő munkájának mintegy folytatását képezi előadásom, amely viszont kizárólag a kivétel módzatairól szól.

**) Illés és Fekete a régi német eljárást, Vadas a kísérleti állomások nemzetközi szövetségének régi előírását, továbbá Wagenert és Borgrevet ismertette.

nek a maga jogosultsága és értéke; „magát gyorsan lejáró elmélet“, nézetem szerint, nincsen közöttük.

Sőt úgy áll a dolog, hogy az az eljárás, — a mellékállományban dolgozó régi rendszer — mely nálunk majdnem kizárólag alkalmazásba jut és amely tankönyveinkben is ismertetve van, szülőhazájában az egész vonalon háttérbe szorul azok mellett az általános érvényű eljárások mellett, amiknek alkalmazását elsősorban ajánlottam. Ezek a német „Hochdurchforstung“, a francia és svájci „Eclaircie par le haut“ és a Heck-féle természetes erdőlés, „freie Durchforstung“, amelyek lényegükben azonosak ugyan, de előírásuk fogalmazása a legutolsónál a legszabatosabb, amiért központi erdészeti kísérleti állomásunk is ezt fogadta el.*)

Hogy Gesztes eljárása Borggreve elvei alá foglalható-e vagy nem, azt tulajdonképpen mellékes körülménynek tartom, mert csak példának hoztam fel az eljárás technikájának illusztrálására. Készséggel elismerem, hogy azt lehet tisztításnak is nevezni, annál is inkább, mert az erdőlés és tisztítás fogalma nincsen — azt hiszem, nem is lesz — oly szabatosan körülírva és elhatárolva, hogy egyes esetekben kétség ne támadhasson, illetőleg ne érvényesüljön az egyéni felfogás különbsége.

Az erdőt, amiben Gesztes az ő eljárását alkalmazta, magam nem láttam, leírás szerint a felülkerekedő sarjak már 4—5 m magas zárt erdőt alkottak, sőt — ahogy értesültem — Gesztes a kivágásra csak nehezen kapott engedélyt, ami arra enged következtetni, hogy az illetékes erdőfelügyelőség sem akarta azt tisztításnak tekinteni, mert ez elé bizonyára nem gördített volna akadályokat.

A kivágás kivitele — technikája szempontjából tekintve — határozottan a Borggreve-eljárás jellegével bir akkor is, ha „tisztításnak“ nevezzük.**)

*) A két elsőre megfelelő szavunk még nincs, a harmadiknak jó neve Vadas főerdőtanácsos urtól ered. Lásd még a szerkesztői megjegyzést az Erdészeti Lapok 1907. évi V. füzet 279. lapján, amely lapon különben a régi erdőlés-módnak találó kritikája is olvasható.

**) A helyszínen szerzett tapasztalat alapján Gesztes műveletét, daczára, hogy értékesíthető anyagot nyújt (cserkérget), részünkről tisztításnak tartjuk. Célja a magról kelt csemeték felszabadítása a felburjánzott tuskósarjak nyomása alól és így innen marad azon a bár tényleg nem egészen éles határvonalon, mely az idevágó erdőművelési műveleteket a gyéritésektől elkülöníti. Szerk.

Az egyes erdölések között ugyanis vagy elvi vagy csak fokozati különbségek vannak. Mindennemű erdölés az állományt alkotó fák osztályozásán alapszik és az erdölés maga abból áll, hogy ezekből az egyes osztályokból több-kevesebb fát kivágunk. Az, hogy az *egyed- osztályokból, egymáshoz viszonyítva, mennyit szedünk ki*, a különféle eljárások sarkalatos, elvi jellegét adja, míg viszont a kiszedett fák *összes tömegétől* függ a fokozati különbség. Amelyik eljárás kizárólag vagy legalább tulnyomóan az elnyomott fákat (mellékállomány) szedi ki, az a régi erdölések közé sorolandó; amelyik *csak* az uralkodókból szedeget, az Borggreve-eljárás; a modern erdölések pedig főelvül azt tüzték ki, hogy a viszonyok követelése szerint belenyulnak minden osztályba. Hogy a kiszedett anyag lágy-e vagy kemény, sarj-e vagy nem az, hogy az erdő fiatal-e vagy öreg, ebből a szempontból szerepet nem játszik.

Hogy vajjon előnyös-e hazánk szakközönségével Borggreve eljárását és más különleges erdöléseket megismertetni, az mindenestre az egyéni felfogás dolga. Meghajlom a miniszteri tanácsos ur ítélete előtt, de be kell vallanom, hogy a magam szerény véleménye szerint nemcsak előnyös, de szükséges is, hogy minden számottevő erdölési eljárást megismerjünk, különösen most, amidőn a házi kezelés terjedése révén alkalmunk lesz az erdöléseknek szélesebbkörű alkalmazására.

Borggreve eljárását Németországban élesen támadták éselítélték, a válaszok és viszonzások elkeseredett hangú és sokszor személyeskedő vitákká fajultak. A tulszigoru elítélés anémet irodalomból átszármazott hozzánk is, bár tudtommal evvel az erdölésmóddal nálunk senki pontos összehasonlító kísérletet nem végzett.

Manap már Németországban is vannak Borggrévének követői, akik elismerik, hogy *bizonyos viszonyok* között az ő eljárása sikerrel alkalmazható. Ugyanez a saját szerény véleményem is, amelynek előadásom folyamán kifejezést is adtam.

Nem tagadható, hogy Borggreve hibát követett el, amikor az ő különleges eljárásának általános érvényt akart tulajdonítani, de viszont ugyanebbe a hibába esnek ellenzői is, akik feltétlenül hibáztatják az ő eljárását, vagy akik csak a régi erdölésmódot tartják helyesnek.

Oly körültekintő és tevékeny erdőgazda mint Salisch,*) nagyon jó eredménnyel alkalmazza a szálaló erdőlést, kiemeli azonban, hogy a vágásfordulót — amint Borggreve is követeli — jóval meg kell hosszabbítani és hogy az erdőt még a szálaló erdőlés alkalmazása előtt alkalmas ápolással oly állapotba kell hozni, hogy az alul maradó törzseknek is legalább eléggé jól kifejlett koronái legyenek.

Borggreve fellépését azért tartom fontosnak és ismertetésre méltónak, mert tulajdonképpen vele kezdődik a modern erdőlési technika és annak haladása. Ő volt az első, aki határozottan állást foglalt a régi eljárással szemben és az ő fellépését kísérő élénk vita nagyon termékenyítőleg hatott. Erősebb erdőlések szükségességét már mások is hangoztatták, de Borggreve hirdette elsőnek azt az elvet, amely ma már általánosan uralkodik, hogy t. i. az u. n. főállományba is bele kell vágni az elnyomott, de életképes anyag kimélése mellett.**)

Akár a „Hochdurchforstung“, akár az „Eclaircie par le haut“, akár a „természetes erdőlés“, valamennyinek az a lényeges és jellemző sajátossága, hogy a legerősebb törzsek esetleges eltávolítását is követelik.

Ez az elv Borggreve nyomán jutott diadalra és ebben az elvben van az éles ellentét a régi eljárásokkal szemben, amelyeknél az erős törzsek eltávolítása meg van tiltva, mert hézag maradna utánok.

Hiszen pl. Fekete miniszteri tanácsos ur is csak a tulszárnyaltak egy részét, továbbá a gyomfákat, rosznövekvésűeket és betegeket mondja kiszedendőknak. (Erdészeti Lapok 1907. IX. füzet 531. lap.) Ellenben a visszamaradók eltávolításával várunk kell (az erdő ápolásáról 49. lap) az uralkodókról és különösen a kimagaslókról szó sincsen. Ez teljesen megfelel a régi eljárásnak, mert a tulszárnyaltak a Fekete-féle felosztás szerint a 4-ik osztályt alkotják (l. ugyanott 50. lap), tehát a mellékállományba tartoznak.

*) Erdőbirtokos, a posteli erdőlés szerzője. Lásd előadásomat.

**) Ujabbán evvel szemben azt állítják, hogy a francia Eclaircie par le haut-nak, amely szintén az uralkodó állományba vág és az életképes elnyomottat kiméli, már 100 éves multja volna. Ha igaz is ez, tény, hogy ennek ismerete nem terjedt szélesebb rétegekbe és csak a legújabb kutatás hozta ezt napvilágra.

Nemcsak nálunk, hanem mindenütt az erdőgazdaságban úgy értelmezik az erdőlést a régi előírás szabályai szerint, hogy csak gyenge, elnyomott anyagot szabad eltávolítani és legfeljebb nagyon kevésbé szabad megszakítani a záródást.

Ez a felfogás már egészen átment a vérünkbe és ennek nyomait megtaláljuk minden üzemtervben — ha ugyan egyáltalán van már benne szó az erdőléstről — és minden az erdőlésre vonatkozó cikkben.

„A szabályos egykoru erdőben keletkezett mellékállomány meghatározásának egyik módjáról“ című értekezésben (Erdészeti Kísérletek 1903. év 3—4. füzet) a „mellékállomány“ teljesen egyértelmű az „erdőlési hozadékkal“.

Ha erdőlési faanyagról beszélünk, mindenki erdei léczet vagy legjobb esetben távirópóznát ért alatta.

Akárhol az országban tekintsünk be egy akárhányszor gyéritett erdőbe — nem akarok példákat említeni, mert mindennemű személyeskedésnek még a látszatát is kerülni akarom — mennyi hatalmas, erős jegenye- vagy lucztörzset láthatunk fenyveseinkben, derekán jókora rákokoza dudorodással, nem egy helyen mellette gyengébb, de egészséges fa tuskója, amit a gondos erdőőr kivágatott erdőlés címén; mennyi villás, rossznövekvésű törzs, hány terpeszkedő ág-bogas fa áll lomberdeinkben mindenfelé, „maga alá gyürve egész csoportokat“; hány helyen szorong 2—3—4—5 hatalmas fa közvetlenül egymás mellett!

Nem merték és nem merik most sem kivágni az ilyen fákat, mert kivágásuk beleütközik az erdőlés régi szabályaiba.

A rákos fa beteg ugyan, de már túlnagy, a nagyon terebélyes fa ugyan nem fog műfát adni és másokat elnyom, de mindkét esetben kivágásuk után nagyobb hézag maradna. Ahol pedig szorong egy csoport, nem lehet bele vágni, mert mindegyik uralkodó, szép és egészséges.

Ezért, bár a szabályok egyikének értelmében ki kellene vágni a rossznövésűeket, betegeket és gyomfákat, nagy ritkaság, hogy ez tényleg megtörténjék, mert azok eltávolítása beleütközik az előírás főszabályába, amely csak elnyomottak kivágását engedi meg és a záródás állandó fenntartását követeli. Ép, egészséges és uralkodó törzs kivágását pedig egyáltalán nem engedi a régi elő-

írás, holott ilyeneket is ki kell vágni, ha csoportba szorulnak össze, vagy ha túlerős a koronájuk. Azt hiszem, csak ritka esetben gondolt az erdőlést jelölő arra, hogy ezt vagy azt a vastagabb fát is ki kellene talán vágni, mert hisz közfelfogás szerint az erdőlési anyag vékony, elnyomott fa.

Különösen fenyvesekben akadunk fenn leginkább e tekintetben, mert ott rossznövekvésű alig akad, mind olyan mint a gyertyaszál, tehát nem szabad kivágni egyiket sem.

Hozzájárul ehhez, hogy 2—3, ritkán 5—8 m³ van erdőlésre előírányozva még idősebb, érintetlen erdőben is. (Földes.)

Ebben az esetben teljesen ki van zárva a betegek, rossznövések és gyomfák eltávolítása, hacsak nem tartoznak az elnyomottakhoz, mert hiszen 4—5 ilyen erősebb törzs kivágásával már nem egyszer túl is lépnek az előírányzatot.

Ez mind arra mutat, hogy a régi előírás nem felel meg, mert annak követése békóba veri a gazdálkodó kezét, de békóba veri magát az erdőt is. Ha közelebbről szemügyre vesszük a záródásban nőtt erdő fáit, azt látjuk, hogy bár gyakran kiszedték belőle az elnyomottakat, mégis fennakadt az uralkodók növekvése.*)

Miért? Mert az elnyomott, elhaló anyag kiszedése — amint ezt előadásomban is hangsúlyoztam — adhat ugyan fahozadékot, de az erdő ápolása és a lábön maradt fák növekvésének fokozása szempontjából lényegesebb szerepet nem játszik, legfeljebb védelmet ad tűzkár, rovarjárás és lopások ellen.

Olyan erdőlést a régi előírás alapján nem vittek keresztül sehol, legfeljebb kivételesen, hogy az már a koronák lazítását eredményezte volna, pedig csak akkor lehet szó a lábön maradók növekvésének fokozásáról. Így pl. Flury a belterjes kezeléssel gazdálkodó Svájcra kimutatta, hogy úgy a kincstári, mint a magánbirtokokon az erdőlések csak ritkán érték el a B fokot, amely nemcsak elhaló és elhalt anyagot, hanem a 4-ik osztályt vagy annak legalább egy részét eltávolítja. (Flury csak 5 osztályt ismer.)

De még ha alkalmaznánk is ily erdőlést, az első sorban a

*) Nagyon érdekes példa erre a likaukai m. kir. erdőgondnokságban (Liptó vármegye) fekvő 20 k. h. erdőlési kísérleti terület állománya, amelyről alkalmadtán bővebbet fogok közölni.

mennyiségnek gyarapodását eredményezné, az állomány minőségének oly fokozására, amilyent a mai erdőléssel elérhetünk, a régi eljárás nem alkalmas.

*

Tankönyveinket előadásom folyamán nem említettem, mert azokat az a közönség, akihez szólnom szerencsém volt, ugyis ismeri.

Azok szerzőinek neve biztosíték arra, hogy a könyvek valóban felölelik az akkori tudás teljes mértékét. Csak nagyon sajnálhatjuk, hogy a mi viszonyaink között tankönyveink csak nagy időközökben érhetnek újabb kiadásokat, amelyek a haladó tudománnyal lépést tarthatnának. Így csak az előadások alkalmával pótolhatja a tanár a könyvekből még hiányzó újabb vivmányokat.

Ezért a magam részéről nem tudok egyetérteni Fekete Lajos miniszteri tanácsos urral abban, hogy „amit a gyakorlatban a gyéritésről tudnunk kell, az az Illés és Vadas tankönyvében benne van.“ Meg is okoltam feljebb, hogy miért nem is lehet benn azokban mindaz, amit éppen az erdőlésről tudnunk kell. De sajnálattal kell még azt is mondanom: Nem elég, ha tankönyveinkben benne vannak a szükséges tudnivalók még akkor sem, ha — mint a jelen esetben — mind a három tankönyvünk szerzője egyuttal tanárunk lévén, gondoskodhatott arról, hogy irott tételei a köztudatba is átmenjenek. Nagyon sok üdvös dolog van tankönyveinkben, amit mi mind megtanultunk és tudjuk is — elméletben, de a gyakorlatban még nem tudjuk megvalósítani.

Hogy mást ne említsek: a kocsános és kocsánytalan tölgyről mindenki tudja, hogy igényeik eltérők, valamint azt is mindenki tudja, hogy rendes viszonyok között minden fajtát a neki megfelelő termőhelyre kell ültetni; mégis szükségesnek látta kísérleti állomásunk külön is tárgyalni ezt a kérdést és miniszteri rendelettel kellett elrendelni azt, ami minden tankönyvünkben benne van és amit a tölgyerdők a „józan észnek“ mindig és már régen megmondtak.

Vagy pl. általánosságban a csemetenevelés és ültetés terén, ami pedig jelenleg erdőgondnokainknak még sok helyen majdnem egyetlen igazán szakbeli foglalkozása, úgy megy-e minden, ahogyan tankönyveinkben meg van írva és ahogyan a csemeték azt a „józan észről“ követelik?

Nézetem szerint a kísérleti állomásoknak, illetőleg azok tisztviselőinek egyenesen kötelességük az elmélet és gyakorlat közötti ellentétek kiegyenlítésére való törekvés, szóval és tettel oda kell hatniok, hogy egész szakközönségünk figyelmét ráirányítsák azokra a hibákra, amik üzemterveinkben vannak és azokra a mulasztásokra, amiket kezelőink, nem ugyan a józan ész hiánya miatt, hanem a viszonyok, néhol a „czopf“ nyomása alatt kénytelenek elkövetni; rámutassanak azokra az akadályokra, amik tankönyveink tételeit nem engedik érvényesülni, de rámutassanak arra is, ha tankönyveink egynémely tételét a haladó gazdaság túlhaladta.

Ha a régi erdölési rendszert Franciaországban, Svájcban, a német államokban és Ausztriában hosszú küzködés után elhagyták és elhagyják, mert előírását nem találták megfelelőnek, csak éppen mi ragaszkodjunk hozzá, mert véletlenségből a mi tankönyveink megírása idején az újabb eszmék még nem terjedtek volt túl szülőföldjük határán?

Vagy hirdessünk továbbra is olyan tant, amelynek helyességéről vagy helytelenségéről pontos vizsgálattal ugyan még nem volt módunk meggyőződni, de amelyről már most bizvást lehet állítani, hogy a gyakorlat — amint erdöléseink nagyobb mértékben fognak megindulni — azt el fogja ítélni, mert annak szigorú követése mellett nem érhetjük el a kitűzött célt, legfeljebb részben?

Avagy mellékes, hogy mi módon vannak megfogalmazva tételes előírásaink? Nem! Okvetlen szükség van arra, hogy az erdölési eljárás tételeit újabb tapasztalataink alapján újból és úgy fogalmazzuk meg, hogy azok világosan és határozottan megjelöljék a célt és az eljárás módját.

Ehhez pedig legelsősorban az kell, hogy megszüntessük a „mellékállomány“ és az „erdölési hozadék“ mai egyértelműségét. Ha „mellékállomány“ alatt a gyengébb törzseket értjük pl. „Az erdő ápolásáról“ 50. lapja szerint a 4., 5. és 6. osztályt, akkor az „erdölési hozadék“ kiterjeszkedik az uralkodó osztályokra is. Ha ellenben az erdöléssel kivágandó anyagot értjük „mellékállomány“ alatt — amint pl. Flury akarja — akkor az a „mellékállomány“ az összes osztályokból kerülhet ki. Mindenesetre azonban két külön fogalmat jelöl a két szó.

Az előírásban pedig világosan meg kell mondani, hogy az

erdőlésnek célja első sorban a lábon maradó állomány ápolása, ennek érdekében a záródás ideiglenes megszakítása — különösen idősebb erdőben — nemcsak megengedhető, hanem szükséges is. Továbbá nem úgy kell adnunk az előírást, hogy *„az elnyomott törzsek távolítandók el, ezenfelül a gyomfák, betegek és roszsnövésűek is,“* hanem *„az erdőlés belenyulhat minden osztályba, aszerint, amint a meglevő viszonyok követelik, kivágandók fokozatosan a roszsnövésűek, betegek és gyomfák, a szorongó csoportok megbontandók, a legszebb törzsek, az arányos eloszlás és helyes elegyarány javára“*; ha az így kikerülő anyag eltávolítása után még szabad valamit kivágni, akkor a nyomás alatt levőket szedjük ki.

Ehhez a szabályhoz hozzáfűzhetjük, hogy rossz növekvés alatt a törzsnek vagy ágaknak oly fejlődését értjük, amely a fának műszaki használhatóságát hátrányosan befolyásolja, de ide számítjuk azokat a törzseket is, amelyek náluknál szebb, értékesebb törzsek fejlődését gátolják, tehát pl. a tulnagykot, terpeszkedőket is, ha egyéb hibájuk nincs is; továbbá még azt, hogy a hézagok ellensúlyozására bármilyen fa meghagyható és a talajápolás és ágtisztulás érdekében az életképes elnyomott anyag a lehetőséghez képest kimérendő.

A nem életképes anyagról nem is kell megemlékeznünk az előírásban; annak eltávolítását oly világosan követeli a józan ész, hogy azt nem lehet félreérteni.

*

A fentiekből már kiolvasható, mi indított engem arra, hogy az erdőlésről előadást tartsak. Röviden elmondom.

Azt ismert dolognak tételezem fel, hogy központi kísérleti állomásunk már régebben megindította volt az erdölésekre vonatkozó kísérleteit. Ennek következtében természetes, hogy az állomáshoz való áthelyeztetésem után behatóan foglalkoztam az erdölések irodalmával annál is inkább, mert az ezt közvetlenül megelőző külföldi tanulmányutam, amelynél Ausztriát, Svájcot és a német államokat elég alaposan bejártam és majdnem valamennyi erdészeti fontos helyen megfordultam, alkalmam volt megismerni a különféle erdöléseket, láttam különféle eljárással erdült területeket és a köztük levő különbségeket.

Hazatérve volt alkalmam tapasztalni, hogy hazánkban ezek a különféle eljárások jórészt ismeretlenek, mivel éppen az ismeretlenek között vannak a legmegfelelőbb eljárások is, kötelességemnek tartottam hazánk szakközönségének figyelmét ezekre felhívni annál is inkább, mert a házilagos kezelés miatt a kérdés nálunk nagyon időszerű.

Előadásomban röviden rámutattam azokra az akadályokra, amelyek az erdőlés érvényesülését gátolják. Ezeket azonban bővebben nem tárgyaltam, csak egyet emeltem ki, mert az az erdőlés technikájával szoros összefüggésben van. Tudniillik, hogy az erdőlés csak gyenge faanyagot szolgáltat, amit nem lehet értékesíteni. Rámutattam, hogy a mai erdőlés az uralkodó állományban dolgozva, vastagabb méretű és nem tövön száradt anyagot és oly mennyiségű fatömeget ad, hogy — ritka eset kivételével — jövedelmet, többnyire nagyon tekintélyes jövedelmet ad, aminek különben egy részét jogosan követelhetjük oly erdőlések (tisztítások) részére, amelyek az állomány fiatal kora, illetőleg vékony méretei miatt tényleg nem térítik meg a rájuk fordított költségeket.

Az erdőlési eljárások ismertetésével kapcsolatosan hirdettem az erősebb erdőlések szükségességét, mert e tekintetben üzemterveink eddigi előírásai teljesen elégtelenek.

Erre a tényre érdekes világot vetnek Földes és Gogl észrevételei. Például: „Amikor a gyéríthető fatömeg 2—3, ritkán 5—8 m^3 -re van előírányozva, olyan javaslattal előállani sincs megengedve, hogy 15—20 m^3 vétessék ki holdanként“.

„Ami szép gyérités van, az igazán a kezelő önhatalmu merész beavatkozásának köszönhető legtöbbször.“

Kiegészíti ezt a sorozatot, amit már feljebb említettem, hogy tudniillik Gesztes csak nehezen kapott engedélyt a „tisztításra“ és a következő eset: Egyik szaktársunk erdőlési célokra utat akart építeni 70 év körüli érintetlen fenyvesben. Holdankint 10 m^3 erdőlési anyagot véve alapul, az ut már jövedelmezőnek ígérkezett, ezért ennyire kérte az engedélyt. Az illetékes erdőrendezőség 8 m^3 -nél többet nem volt hajlandó megengedni!

Előadásomban állást foglaltam a tulságosan csekély erdőlési fatömeg előírása ellen és teljes határozottsággal állítottam, hogy

5—10 m^3 teljességgel nem elég, példákkal igazolva, hogy ennél jóval többet lehet, sőt kell is kivenni.

A csekély előirányzat lehetetlenné tette az erdőlést, legalább annak, aki félt az előírás túllépésétől, mert az előirt mennyiség betartása mellett többnyire még az elhaló és elhalt anyagot sem lehetett mind kivenni, nem hogy rosznövések stb. kerülhettek volna fejsze alá.

Kiváló elégtételekre szolgál, hogy ami megjegyzés eddig ez ügyben az Erdészeti Lapokban esett, az mind igazolta üzemterveink eddigi előírásaival szemben az én állításomat.

Nyomatékosan kívánom azonban hangsúlyozni, hogy nemcsak az irányadó az erdőlésnél, hogy mennyit szedünk ki, hanem az is, hogy mit vágunk ki.

A kisedés mennyisége a pillanatnyi jövedelem nagyságára van befolyással, a kivágás helyes kivitelével pedig a jövő gazdaság jövedelmét irányítjuk, apasztjuk vagy fokozzuk.

Még azt az állítást is meg merem végül kockáztatni, hogy a mi hazai erdőlési gyakorlatunk még korántsem tart ott, hogy biztosan megtudjuk itélni, amit e tekintetben az erdő nekünk mond. A régi erdőlésnél ez könnyűnek látszott, de az eredmény azt mutatja, hogy nem értelmeltük jól az erdő néma beszédjét, amidőn csak az elnyomott és elhalt fákat szedtük ki és talán nagykivételelesen egy-egy már igen görbe, rosznövekvésű erős törzset is.

Az erdőlésnek helyességét különben is csak hosszú idő elteltével lehet megítélni és a mai erdöléseknél is csak a későbbi eredmény fogja megmutatni, mi a helyes mérték, amit, különösen idősebb erdőben, bizony nem könnyű eltalálni.

Hogy mily nehéz az erdőlés kivitelét megítélni, arról érdekes esetet beszélt el saját tapasztalataiból egyik kiváló erdőrendezőnk. Fiatal fenyvesnek erdőlését rábizta gyakornokjára avval a megjegyzéssel, hogy lehet kissé erősebben is belevágni. Mikor már javában folyt a munka, felülvizsgálta a területet és — saját állítása szerint — majd hanyatt esett! A praktikánson ugyanis fogott a biztatás és nagyon belemelegedett a jelölésbe. Rögtön leszállították a mértékét és a tulbuzgó praktikánsnak fegyelmet ígért szigorú főnöke az erdőpusztításért. Egynehány év múlva arra járt az illető

és elbámult rajta, hogy micsoda különbség volt az erdőrésztlet két része között az erős erdőlés javára. A praktikáns tudtán kívül Bohdanecky-féle erdőlést végzett.

Heck is említi, hogy az egyik kísérleti területére, amelyet a kezelésére bizott erdőben rendezett be, azt mondták közvetlenül a kivágás után, hogy „ez nem erdőlés, hanem erdőpusztítás“.

Azt hiszem sok erdőlést kell még látnunk, amíg biztosan léphetünk fel a tapogatózás helyett, de a *főelveket* már ma is tudhatjuk és ezek csak azok lehetnek, amikkel előadásomat befejezni szerencsém volt.

*

Amint az Erdészeti Lapokban megjelent cikkek mutatják, nagyon érdekes adatokkal rendelkeznek szaktársaink. Csak megismételhetem kérésemet az adatok közlését illetőleg; olyan kevés pontos adatunk van, hogy minden apróság jó szolgálatot tesz. Különösen a koronák és törzs egész hossza közötti viszonyt kellene lehető számos esetben megállapítani, ami pedig eddig rendesen teljesen számításán kívül maradt.

Róth Gyula.

Az *Ocneria dispar* pusztításai.

Ugy látszik, az *Ocneria dispar* országos csapássá vált értékes tölgyeseinkben. Kabina János szaktársunk már előzőleg beszámolt az „Erdészeti Lapok“-ban e hernyó falásáról s petéinek gyűjtéséről Tamásiból, Tolna megyéből. Ujabbán a Körös-völgybe (Arad m.), Borosjenő vidékére szállott ki a rovarügyi intézet főnöke Vadas Jenő kíséretében ugyancsak az *Ocneria dispar* által lerágott állományok megvizsgálása végett.

Az „Erdészeti Lapok“ f. é. 964. és 965. lapján meg Lenhárd Antal említi fel Pest megye kalocsai járásából a gyapjas pille hernyóját, mint olyat, mely a tölgy-, szil- és nyárfákat lekoppasztotta s felhív a más vidékeken gyűjtött tapasztalatok közlésére.

A lippai főerdőhivatal kerületében a károsító különösen a temesmegyei sistaroveczy és lippai erdőgondnokságokban lépett fel tömegesen. Az itt történt megfigyeléseket az erdőgondnokok

— Konok Tamás és Cseres Gyula főerdészek — jelentései alapján az alábbiakban kívánom közölni.

A sistarovecki erdőgondnokságban már az 1905-ik esztendőben lépett fel először, úgy hogy a petegyűjtést megkezdték s 1906 tavaszán folytatták. Gyűjtetett összesen 290 liter à 50 fillér s ki lett fizetve 143 K 87 fillér.

A lippai erdőgondnokság 1906 augusztus havában jelentette, hogy e rovar ott is oly nagy mennyiségben jelentkezik a bogdarigósi fűrdő felé eső szélén, hogy ámbár peteirtás történt, nagy erdőragástól lehet tartani, mivel a kincstár egymaga nem sokat tehet, mert a rovar még nagyobb mennyiségben mutatkozik a bogdarigósi gr. Wimpfen-féle és a közvetlen szomszédos gr. Zselénski-féle erdőségekben, ahonnan jöhetett Sistarovecz felé is a veszedelem.

Ennek alapján egyöntetű eljárás foganatosítása végett felhivatott Temes megye közigazg. erdészeti bizottságának figyelme. Ez 1906. évi november 14-én tartott üléséről kibocsátott 6271/906. számú véghatározatában el is rendelte a fent említett birtokosoknak, hogy a Lippa, Keszincz, Buzád és Hódos községek határában elterülő vegyes lomberdőkben a gyapjas pille fejlődését s különösen az ezt pusztító élősködő rovarok jelentkezését állandóan figyelemmel kísértessék s az 1907. év május havában kikelő hernyók mennyiségének megállapításából következőtve, a rovar szaporodását 1907. évi június 15-éig közöljék.

Együttal utasította a birtokosokat, hogy ugyan-e naptól kezdve a pillek kirepülését figyeltessék meg s a rajzás ideje alatt a pillek égetése céljából egyes magaslatokon naponta este 8 órától éjfélig megfelelő nagyságu tüzeket rakassanak.

Miután pedig a bogdarigósi fűrdő fölött közvetlenül elterülő és a fűrdőt illetőleg szolgálommal terhelt erdőrészben a petefészkek oly nagy mennyiségben találhatók, hogy ezen erdőrész 1907. évben lombját elvesztvén, nemcsak céljának nem fog megfelelni, hanem egyes egyedek kiszáradásán kívül az erdő tetemes növedékvesztéséget is fog szenvedni, a közel fekvő gyümölcsösök termése pedig tönkre tétetik; a gr. Winpfen örökösök erdőhivatalának külön elrendeltetett, hogy az itt levő petefészkeket 1907. év április 15-éig kátrányoldatba mártott póznákkal pamacsoltassa s

ezen intézkedések végrehajtásán kívül 1907. év június és július havában a pillék égetését itt is eszközöltesse.

Ez intézkedésből látható, hogy a veszedelem góczpontja ez utóbb említett helyen volt s onnan terjedt minden irányban a szomszédos erdőkre.

Az 1907 június 15-éig elrendelt jelentés a kincstár részéről a következőkről számolt be:

Mind a lippai, mind a sistarovecki erdőgondnokok megfigyelése szerint az élősdiek a petecsomókban kevés kárt tettek s nem voltak — többszöri megfigyelés mellett sem — számottevő mennyiségben található, miből arra lehet következtetni, hogy a baj a jövő — 1908-ik — évben még nagyobb lesz, ha valami pusztító nyavalya nem fog közöttük fellépni, különösen tekintetbe véve, hogy a hernyó június hóban a Sistarovecczel szomszédos dorgosi erdőkre is átvándorolt és ott is alaposan kopasztotta a fákat.

A hernyók kelése május 6—8-ikán vette kezdetét és május 30-án a fenti góczponthoz legközelebb eső Buchberg melletti lippai, legkorosabb és legjobban meglepett tölgyesek már teljesen le voltak rágva.

A hernyók oly nagy mennyiségben vonultak élelmet keresve a földön, hogy minden tenyérnyi helyre legalább 2 db hernyó jutott.

Ugyanezen időben a lippai erdőgondnoksághoz tartozó alliósi erdőben a m.-radna-temesvári helyiérdekű *vasút sinjeit oly nagy tömegben lepték el a hernyók, hogy a mozdony, a surlódás hiánya miatt, megakadt.*

Ugyanebben az erdőben az erdőgondnok június 11-én d. u. 3 órakor *rengeteg* tömegben heverő, ép testű, de teljesen érzéketlen *hernyótetemetek* talált, melyeknek semmi bántódásuk nem volt, miből azt következteti, hogy nyilván valami ragadós betegség miatt hullottak el, vagy a június elején volt *tartós esőzések, hűvös időjárás és éjjeli ködök ártottak meg nekik.*

Amint látjuk itt is, mint Lenhárd fent idézett cikkében, a ködöt tartják a hernyó megölőjének.

A hernyók ekkor — június 11-én — még fejletlenek voltak, nem bábozódtak s így a június 15-ére rendelt erdei tüzelés még korai lett volna.

A hernyók rágása a lippai erdőben mindennemű cserjére, bokorra kiterjedt, de a teljesen lekopasztott erdőben is a kőrís ugyyszólván érintetlen maradt s csaknem így a fűzfa is.

A sistarovecki erdőben szintén nagy mennyiségben pusztítottak a hernyók, különösen az utak, tisztások mentén és erdőszéleken; egyes törzseket, különösen a csert, egészen letarolták.

Átmentek a magyar tölgyre is. Sőt a szomszédságban elterülő szilvásokra átmásztak s azokat rágták; megtámadták a babot, a luczernát annyira lerágták, hogy csak a szára maradt.

A legkorábban kibujt hernyók már június 10-én kezdték a bebábozást.

Ez időtájt kezdődtek itt, Lippán pedig június 25-én az erdei tüzelések. A tüzelést a lepkék ellen ez utóbbi helyen azért nem kezdték előbb, mert a tartós tél következtében késett a hernyók kikelése, fejlődése, bábozása és a lepkék kikelése is. A kikelés sem egyszerre történt, sőt még július közepén is voltak bebábozatlan hernyók. A tüzek nem egy helyen rakattak állandóan, itt, hanem felváltva más és más helyen gerjesztettek, időközönként visszatérőleg, vándortüzek és pedig kettő Allioson, kettő a lippai erdőben.

A sistarovecki erdőben mind a 8 védkerületben gerjesztettek éjjeli tüzek.

A tüzrakás akként történt, hogy minden délután az altisztek által kijelölt helyen a tűzőr a tűzhöz szükséges ág- és galyfát összegyűjtötte s a szükséges szalmát is előre kihordta ide s ugyanaz az őr szitotta az erdőőrök felügyelete alatt a tüzet.

Ennek az éjjeli tüzelésnek azonban sem itt, sem a kötelezett szomszéd birtokosoknál semmi hatása nem volt; mindamellett, hogy az a leginkább meglepett helyeken történt. A lepkék nappal vidáman röpködtek, de az éjjeli tüzekhez alig közeledtek, éjjelenként alig pusztult el 50—60 lepke egy-egy tűznél, a sistarovecki erdőgondnok észlelete szerint. Sőt 9 óra felé a röpködés egészen megszűnt, de nappal annál élénkebb volt.

Ily körülmények között a további tüzelésnek semmi célja nem lehet, mivel a petezés már július közepén javában folyt.

Földes János

m. kir. erdőmester.

Az erdészeti géptan elemei.*) (Folytatás.)

Irta *Kövesi Antal*. bány. és erd. főiskolai rendes tanár, gépészmérnök.

III. FEJEZET.

Dynamométerek.

A dynamométer oly készülék, melynek segítségével valamely erőgépről, a munkagépre átvitt munkát megmérhetjük. Ezen készülék mindig csak a munka egyik tényezőjét, az átvitt erőt méri és pedig olyképpen, hogy a hajtó és hajtott gép közé fogaskereket, illetőleg szíjtárcsákat csatolunk és a fogaskerék fognyomását súly által, a szíjtárcsa kerületi erejét pedig, rúgó feszítésével tartjuk egyensúlyban és ezekből az átvitt erőt megmérjük és meghatározzuk. Az utat pedig, a munkának másik tényezőjét, óraművel és fordulat-olvasóval mérjük.

A dynamométerek többféle elven alapszanak s leggyakoribbak a fognyomáson alapuló dynamométerek, amelyeknek elve a következő.

Két szíjtárcsa van, melyek egyike az erőgéppel, a másik a munkagéppel van kapcsolva. A szíjtárcsák fogaskerekkel vannak merev összeköttetésben, amelyek egymásba kapaszkodnak (112 ábra). Ha a fogak között fellépő fognyomás R , amely tulajdonképpen két-három fog között átadott nyomások eredője, és ha a fogaskerék osztókörének sugara r , a percenkénti fordulatok száma n , akkor a munka lóerőkben egy másodperc alatt:

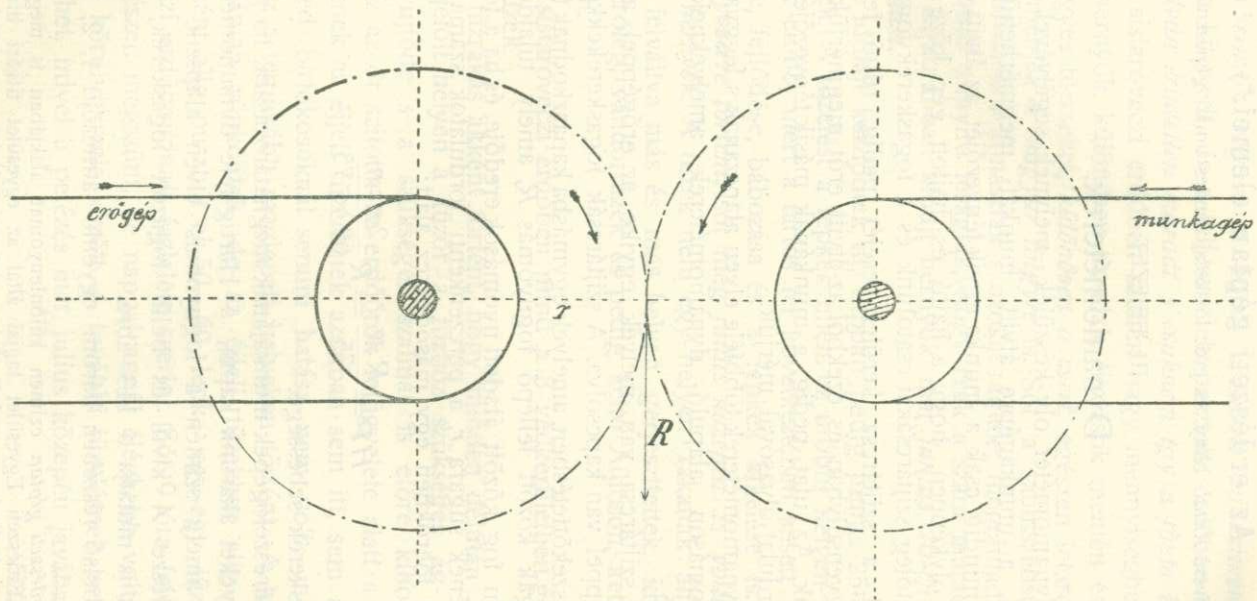
$$HP = \frac{R \cdot v}{75} = R \frac{2r\pi n}{60 \times 75}$$

v a fogaskerék sebessége.

A fűrészelőgépek munkájának meghatározására, ha pontosabb eredményeket akarunk kapni, a Hartig-féle dynamométert alkalmazzuk, amely szintén a fognyomás elvén alapszik. Lényeges alkotó része A kívül és belül fogazott fogaskerék, amelynek metszetét is mutatja a 113. ábra.

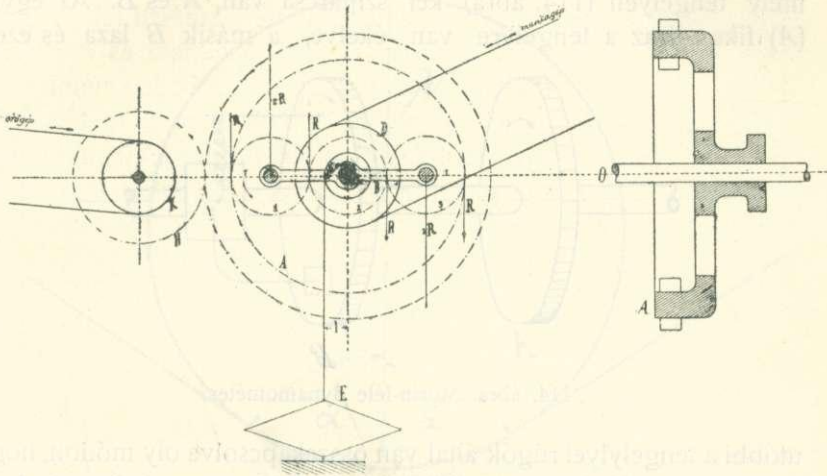
A belső részében három egyenlő átmérőjű 1, 2, 3-al jelölt

*) *Erdészeti géptan* czimen különnyomat alakjában is megjelent és az Országos Erdészeti Egyesület tagjai által az egyesület titkári hivatala utján 4 K-ért, mások által a szerzőtől (Selmeczbánya) 5 K-ért megszerezhető.

112. ábra. Dynamométer.

fogaskerék van egymással kapcsolatban, amelyek közös B forgóvillán vannak az O tengelyre megerősítve. Az O tengelyre rá van ékelve 2 fogaskerék, az L és D szíjtárcsa és ezen utóbbi a munkagéppel van összekötve. Az L tárcsa E lemezes rúgóval van összekapcsolva és azonkívül mereven függ össze B forgóvillával. Az 1 és 3 fogaskerék fogai belekapaszkodnak A belső fogába.

113. ábra. Hartig-féle dynamométer.

Ezen kerék külső fogába kapaszkodik a H fogaskerék és ennek tengelyén ül azon K szíjtárcsa, amely mozgását az erőgépről veszi.

Ha most ezen K szíjtárcsa elfordul, akkor a munkagép ellenállása folytán a villaalakú emelő el fog fordulni mindaddig, amíg a rúgó feszültségének, P -nek a nyomatéka egyenlő lesz az R erők eredőjének a nyomatékával. A fognyomások eredője az 1 és 3 középpontjaiban $2R$ és így ha l a D szíjdob sugara méterben, akkor:

$$2R \cdot 4r = Pl \text{ és } 2R = \frac{Pl}{4r}$$

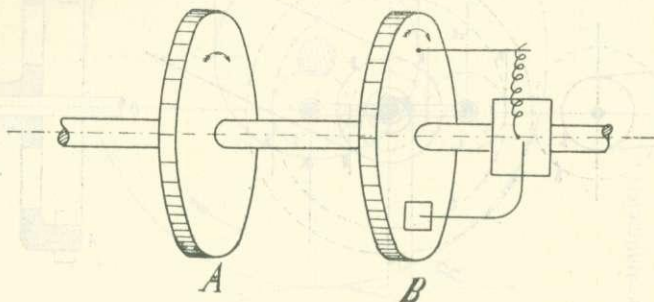
A munka lóerőkben:

$$HP = \frac{2R \cdot v}{75} = \frac{P \cdot l}{4r} \cdot \frac{2r\pi n}{60 \times 75} = \frac{\pi n Pl}{120 \times 75}$$

Ezen eredményt Hartig még 0.893 korrekciós tényezővel szorozta meg és így:

$$HP = 0.893 \frac{\pi n Pl}{120 \times 75}$$

P a rúgó feszültsége kg -ban n a percenkénti fordulatok száma. Vannak rúgós dynamométerek is, melyek a Morin-féle rotációs dynamométer elvén alapszanak, mely a következő. Valamely tengelyen (114. ábra) két szíjtárcsa van, A és B . Az egyik (A) fiksz, azaz a tengelyre van ékelve, a másik B laza és ezen

114. ábra. Morin-féle dynamométer.

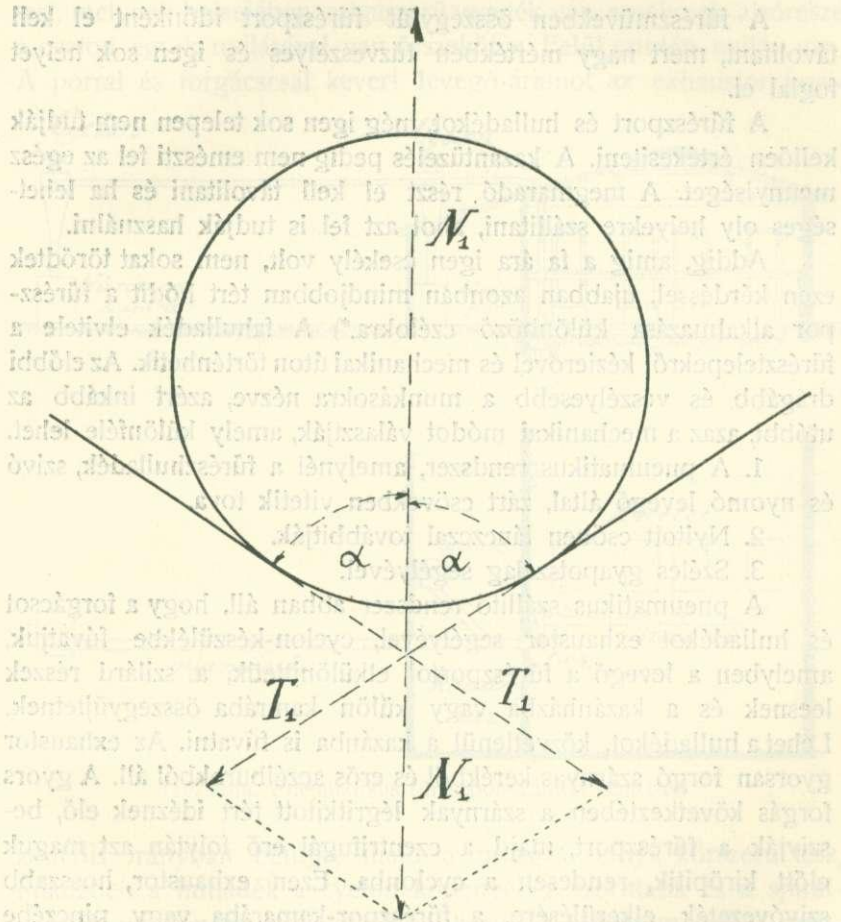
utóbbi a tengelylyel rúgók által van összekapcsolva oly módon, hogy a tengelyre szilárdan megerősített rúgók B tárcsa peczkeibe akadnak és azt magukkal viszik. A szíjdob a hajtógéppel és B a hajtott géppel áll összeköttetésben. Ha ugyanis a tengelyt forgásba hozzuk, a rúgók szabad végei a munkagép által szilárdan tartott B szíjdob peczkein ellenállásra találhatnak s deformálódnak. Ezen deformáció mindaddig növekszik, míg a rúgó folyton növekedő rugalmas feszültsége, egyenlő lesz a munkagép ellenállásával, a midőn B tárcsa a munkagéppel együtt forgásba jön. A rúgó deformációja, illetve B elmaradása arányos a kerületi erővel amely a szíjban fellépő feszültségek közötti különbséggel egyenlő.

$$\text{A lóerő szám } HP = \frac{R \cdot v}{75}.$$

Ezen elmaradást nyerjük, ha pl. a tengelyre irónt és a B tárcsára papiroost teszünk.

A szíjdynamométerek elve az, hogy az erőgép és munkagép közti szíjhajtás szíját valamely feszítőtárcsával egyenes irányából

eltereljük. (115. ábra.) Egyszerű összefüggés van a szij feszültsége T és a normális N erő között, melyet a szij a feszítőtárcsára kifejt. A hajtó szijrészre $N_1 = 2 T_1 \cos \alpha_1$ és a hajtottra $N_0 = 2 T_0 \cos \alpha_0$.

115. ábra.

A normál-nyomásokat rúgó feszítésével mérjük és így megkapjuk a szijfeszültséget, a hajtó és a hajtott szijrészre.

$T_1 - T = P$ az átvitt erő és

$$N = P \frac{r \pi n}{30 \times 75}$$

A fűrészpor eltávolítása és alkalmazása.

A fűrészművekben összegyűlt fűrészport időnként el kell távolítani, mert nagy mértékben tűzveszélyes és igen sok helyet foglal el.

A fűrészport és hulladékot, még igen sok telepen nem tudják kellően értékesíteni. A kazántüzelés pedig nem emészti fel az egész mennyiséget. A megmaradó részt el kell távolítani és ha lehetséges oly helyekre szállítani, ahol azt fel is tudják használni.

Addig, amíg a fa ára igen csekély volt, nem sokat törődtek ezen kérdéssel, újabban azonban mindjobban tért hódít a fűrészpor alkalmazása különböző czélokra.*) A fahulladék elvitele a fűrésztelepekről kézierővel és mechanikai úton történhetik. Az előbbi drágább és veszélyesebb a munkásokra nézve, azért inkább az utóbbi, azaz a mechanikai módot választják, amely különféle lehet.

1. A pneumatikus rendszer, amelynél a fűrészhulladék, szivó és nyomó levegő által, zárt csövekben vitetik tova.

2. Nyitott csőben lánczczal továbbítják.

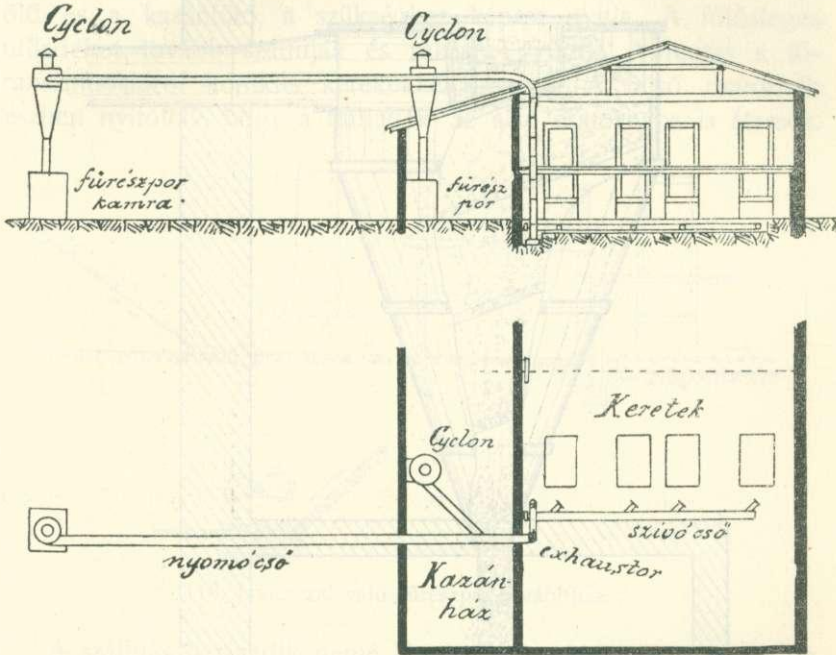
3. Széles gypotszalag segítségével.

A pneumatikus szállító rendszer abban áll, hogy a forgácsot és hulladékot exhaustor segélyével, cyclon-készülékbe fúvatjuk, amelyben a levegő a fűrészportól elkülönítettik, a szilárd részek leesnek és a kazánházba vagy külön kamrába összegyűjtetnek. Lehet a hulladékot, közvetlenül a kazánba is fúvatni. Az exhaustor gyorsan forgó szárnyas kerékből és erős acélburokból áll. A gyors forgás következtében a szárnyak légritkitott tért idéznek elő, beszívják a fűrészport, majd a cenzentrifugál erő folytán azt maguk előtt kiröpitik, rendesen a cyclonba. Ezen exhaustor, hosszabb szivóvezeték elkerülésére, a fűrészpor-kamarába vagy pinczébe helyeztetik el.

A keretről a hulladék előbb durva drótszitára esik, hogy nagyobb fadarabok ne kerüljenek a csővezetékbe. A drótszita alatt van a fő szivó-vezeték kiálló csőrésze, amelyen a hulladék átszivatik (116. ábra) és a felső nyomóvezetékbe szorittatik az exhaustor

*) Braune : Einrichtung und Betrieb der Sägewerke.

segélyével. A kazánházba kerül a fűrészpor egy része A cyclonon át, a másik rész pedig egy távolabb fekvő fűrészpor-kamarába B cyclonon át fúvatik. A cyclon (117. ábra) üreges, fordított kúp alakú test, melynek belsejében csigaszerű vezeték van, amelynek alsó részése a cyclon egyik nyílásával van összekötve. Felül szintén nyílás van. A porral és forgácssal kevert levegő-áramot az exhaustor hori-

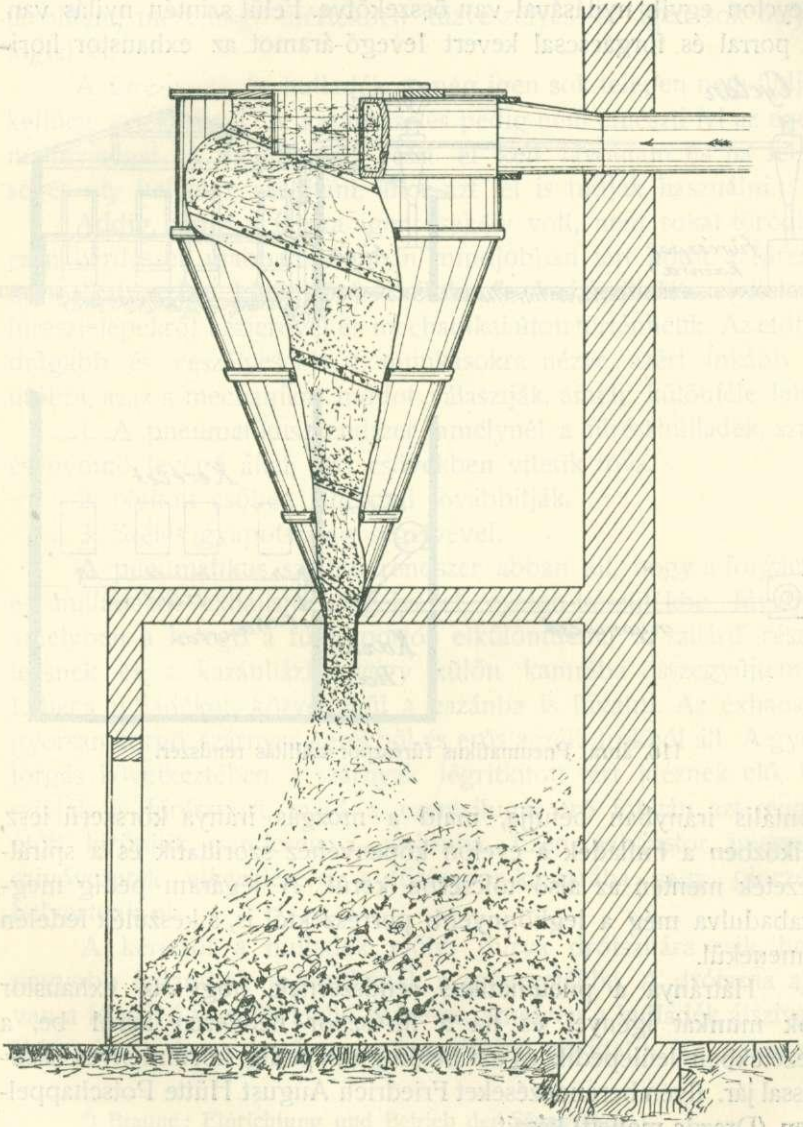

116. ábra. Pneumatikus fűrészpor-szállítás rendszer.

zontális irányban befújja, majd a mozgás iránya körszerű lesz, miközben a hulladék a cyclon köpenyéhez szorítottatik és a spirál-vezeték mentén az alsó tölcserbe kerül. A légáram pedig megszabadulva még a legkönnyebb porrészekről is, a készülék fedelén elmenekül.

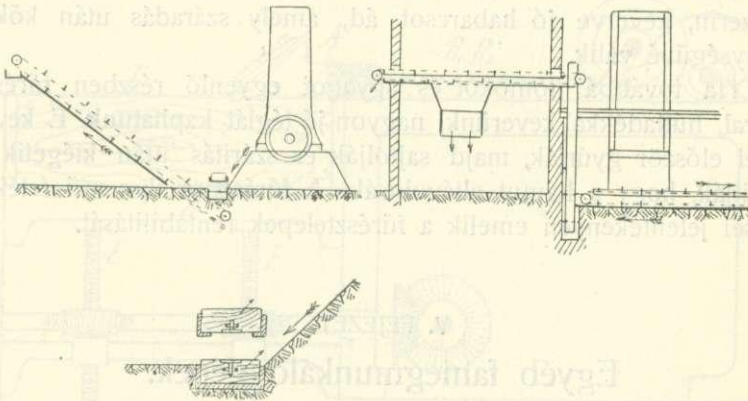
Hátránya a pneumatikus rendszernek, hogy az exhaustor sok munkát igényel és ha a fűrészpor nedvesen kerül be, a vezetékben leülepedik és azt betömi, ami pedig körülményes tisztítással jár. Ilyen berendezéseket Friedrich August Hütte Potschappelben (Drezda mellett) készít.

Oly fűrésztelepeken, ahol csak keretek és körfűrészek vannak és gyalugépek nincsenek, ott gyakran alkalmazzák az egyszerű lánczsal való továbbító rendszert, nyitott csővezetékben. (118. ábra.) A fűrészhulladék, alul zárt facsatornába csúszik le, amelyben vég-

117. ábra. A ciklon szerkezete.

nélküli láncz mozog és ezen 0·8—1·0 m távolban fatovábbítóknak megerősítve. Ezek maguk előtt tolják a forgácsot és vagy közvetlenül a kazánházba, vagy ferde szállítási síkban működő vég nélküli lánczra vezetik és innen egy másik, a kazán fölött vonuló vízszintes csatornába, amelyhez alkalmas helyen, alul elzárható gyűjtőszekrény van erősítve. A felső csatorna ezen gyűjtőt megtölti és a kazánfűtő, a szükséghez képest nyitja. A fölösleges hulladékot tovább szállítják és rakásra gyűjtik. A hajtás a főtranszmisszióról kónikus kerekkel történik. A felső csatornák részben nyitottak, hogy a hulladék az alsó csatornába is átessek.

118. Lánczczal való fűrészpor-továbbítás.

A szállítás harmadik neme lényegében ezzel megegyezik, de a csatorna és vég nélküli láncz helyett 30—40 cm. széles gyapot-szalag alkalmaztatik.

Ha a fűrészport már nem tudjuk kazántüzelésre értékesíteni, még a következőleg is lehet hasznosítani. A fűrészport feloldott gyantával keverve, formákba préselik és így kapják az ismert tűzgyújtókat. Vasszulfáttal keverve a fűrészpor, alkotja a Laming-féle keveréket, mely a világító gáz tisztítására szolgál. Nagyon jól lehet alomnak is használni. Jól beszívja magába az állatok nedves ürülékét és kitünő trágyát szolgáltat. Trágyalével leöntve jó hamut ad.

Kaolinnal kevert fűrészpor, nyomással formálható avagy szárítóhelyeken szárítható és akkor különös, mindenféle formát

felvevő fát ad. Ha albuminnal, folyékony enyvvvel vagy timsóval, avagy kettős chrómsavas sóval és melasszé-vel kezeljük, akkor oly faösszekötést lehet előállítani, a mely nagyobb szilárdságú, mint a fának természetes szilárdsága (Xylolith). Nemcsak fát lehet tehát a fűrészporral előállítani, hanem építési anyagot is. Ha evvel cementet, meszet és gypszet kötünk össze, akkor jó építési anyagokat állíthatunk elő, mint burkolólemezt stb. Hogy jó habarcsot kapjunk belőle, ügyelni kell, hogy a mész csak rövid idő előtt oltott legyen. Bizonyos esetekben más keverékeket is készítenek belőle és így ellenálló anyagokat lehet előállítani. $4\frac{1}{2}$ rész oltott mész, felerészben fűrészporral, 1 rész gipsz, $\frac{1}{4}$ rész enyv és 1 liter gliczerin, keverve jó habarcsot ad, amely száradás után kőkeménységűvé válik.

Ha továbbá homokot és agyagot egyenlő részben fűrészporral, hulladékkal keverünk, nagyon jó téglát kaphatunk. E keveréket először gyúrák, majd sajtolják és szárítás után kiégetik s tisztítják, hogy a hamut eltávolítsák. A fűrészpor ilyenmű értékesítései jelentékenyen emelik a fűrésztelepek rentabilitását.

V. FEJEZET.

Egyéb famegmunkáló gépek.

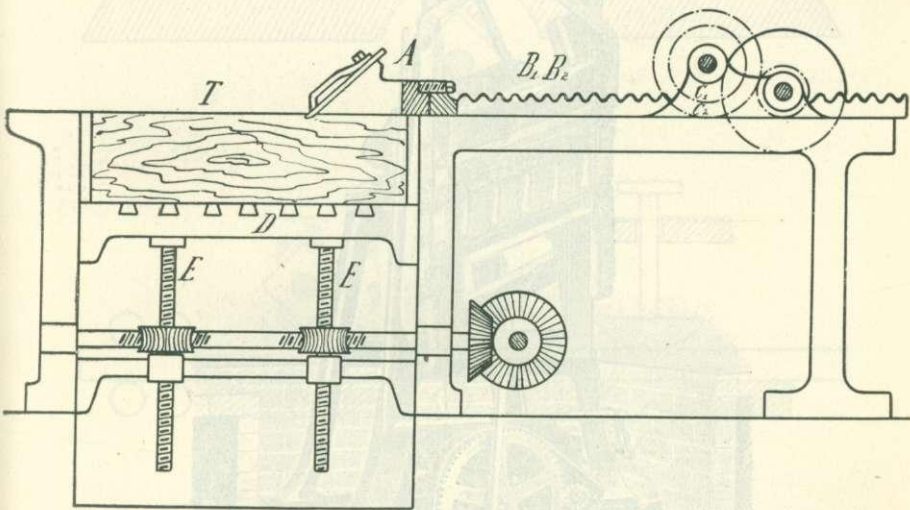
A) Gyalugépek.

A gyalugépekkel a gyalulás műveletét végzik, az pedig nem más, mint sík felületek megmunkálása, alternatív avagy forgó mozgást végző szerszámmal. A gyalugépek egyrészének működése tulajdonképpen a rendes kézi gyaluszerszámnak gépies mozgásából áll (119. ábra Furnir vágógép). Ezen gépet furnirlapok, azaz vékony falemezek készítésére használják. A furnir- vagy burkolólemez olcsóbb fanemek burkolására szolgál. A fát előbb gőzölni kell és azután a furnirlap legyalulható. A leszelt lapokat, rétegezve, nyomás alatt szárítják. A gép az A gyalu alternatív mozgását B_1 B_2 fogazott rudak és c_1 c_2 fogaskerekekkel adja meg. A fogaskerekek egyenes és keresztezett szijhajtással forgattatnak jobb és bal irányban. A T tárgy D tárgytartó asztalon van, mely E csavarorsóval emelhető.

A furnir fűrészeléssel is előállítható, amidőn az igénybevétel viszonyok kedvezőbbek. A gyalulási eljárás előnye, hogy az anyag jobban használtatik ki.

A furnir vágására külön e célra szerkesztett speciál vágógépet is lehet alkalmazni. (120. ábra.)*

Ezen gép különösen szivardoboz-deszkák vágására (pl. cézdrusfából) alkalmas. A vágandó tuskót gőzölni kell, direkt vagy fáradt gőzzel, azután a gépbe helyezük és az előretoló lemez a szerzámhoz szorítja. Ha 40 mm-ig fel van vágva, a gép automatikusan

119. ábra. Furnirgyalu szerkezeti rajza.

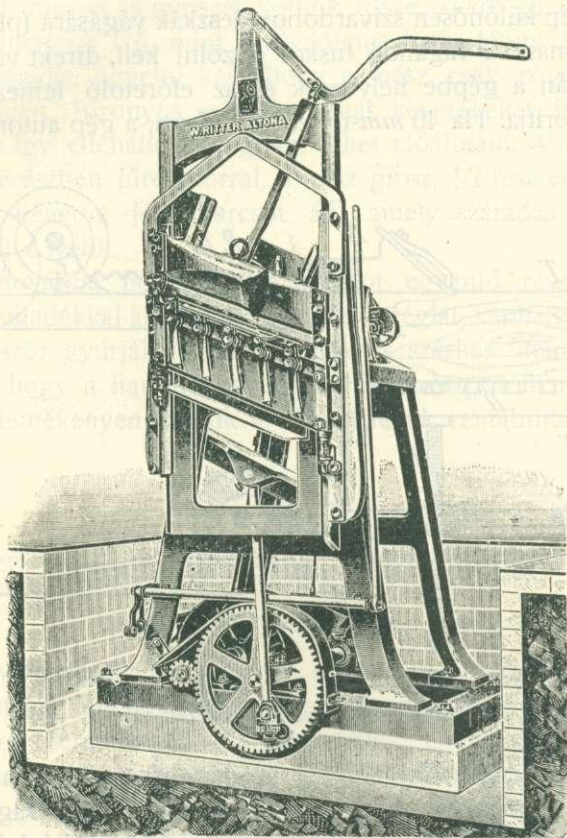
kikapcsolatik. Azután több 40 mm jön egymás mellé és mind veszteség nélkül felvágható. A gép egy perc alatt 30-at vág.

A furnir előállítására a hántoló gyalugépet is fel lehet használni és pedig akkor előnyösen, ha gyöngébb tönkből kell furnirt készíteni. Ilyen törzsből legalább kétszer annyi szép furnirt kapunk vele, mint a furnirvágó géppel.

Dobozok, székülések, ládadeszkák stb. előállítására használják (nyárfa, bükk, éger és egyéb fanemekből). A megmunkálendő fa

*) W. Ritter Maschinenfabrik. Altona.

hossztengelye körül forog és a gyaluszerszámlással közeledik a munkadarabhoz. A munka igen gyorsan folyik. A gép működése a következő: a kéregtelenített és gőzölt rönk, két erős, kerékáttevéssel hajtott orsó közé van feszítve és forgat-

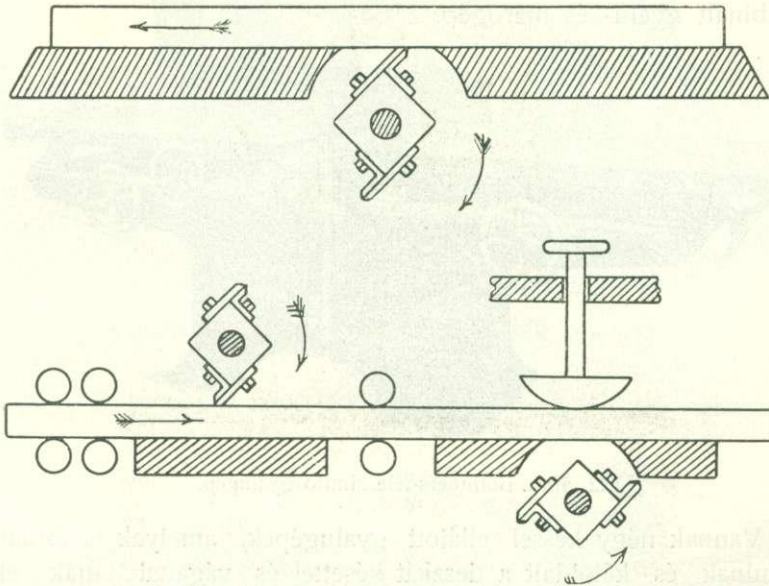
120. ábra. Furnir-vágó gép.

tatik, ami közben a supportra helyezett gyalukés, a tönk felé automatikusan mozog. A furnir, szalagalakban nyerhető. Ha bizonyos átmérőig a gép a furnirt lefejtette, akkor önműködően kikapcsoltatik. A fa kerületi sebessége a hántolás alatt az átmérő-

nek megfelelőleg szabályozható, ezáltal nagyobb a gép munkaképessége és jobb a furnír minősége. Az orsók golyós csapágyakban mozognak és a mart fogaskerekek nyugodt és csendes járást biztosítanak a gépnek. 3—6 lóerőt fogyaszt. Fordulati száma: 160—280.

B) Egyéb gyalugépek.

A gyakorlatban megkülönböztetjük a nagyoló, egyengető, simítógyalugépeket, továbbá párkányoló, szegélyező és eresztékellő gyalugépeket stb., melyeket főleg lágy fáknál alkalmaznak, míg

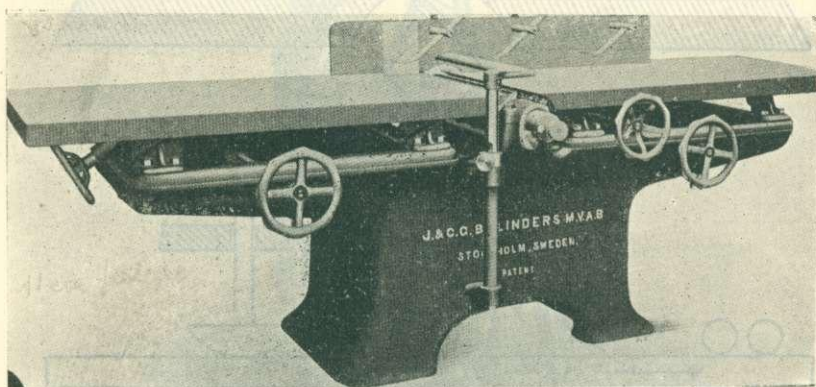
121. ábra. Gyaluszerszám elrendezése. I. A tárgy alatt. II. Alatta és fölötte.

keményebb fáknál, a koronggyalut. A gyalugépeknél van egy forgó mozgást végző szerszámtartó, amelybe a kések csavarokkal vannak megerősítve. A szerszám tolvással is el van látva és ezért egyengetésre is alkalmas a nagyolás mellett.

A szerszámok a tárgy alatt, vagy fölött lehetnek elhelyezve. (121-ik ábra.) Az I. alatti elrendezésnél különböző vastag-ságú tárgyak munkálthatók meg, a kések újbóli beállítása nélkül.

Előnye, hogy a forgács nem esik a felületre, mint a II. elrendezésnél, de hátránya, hogy a munkás könnyebben sérül meg.

A II. elrendezés tömeges gyártásnál alkalmasabb. Gyakran mindkét eljárást egyesítik. A deszka továbbítása hengerpárokkal történik és rúgók szorítják az asztalhoz. Kitűnő ilyenmü gépeket készít Bolinders stockholmi gyáros. (122-ik ábra. Bolinders simító gyalugépe.) Az asztal ferdén fekvő prizmás vezetékkel állítható függőlegesen. A késtengely fölött védőberendezés van, amely a különböző munkadaraboknak megfelelőleg gyorsan beállítható. A percenkénti fordulát 850. A gyalugépet sokszor más gépekkel is kombinálják. Pl. a 123-ik ábrán bemutatott Kirchner-féle kombinált gyalu- és marógép.

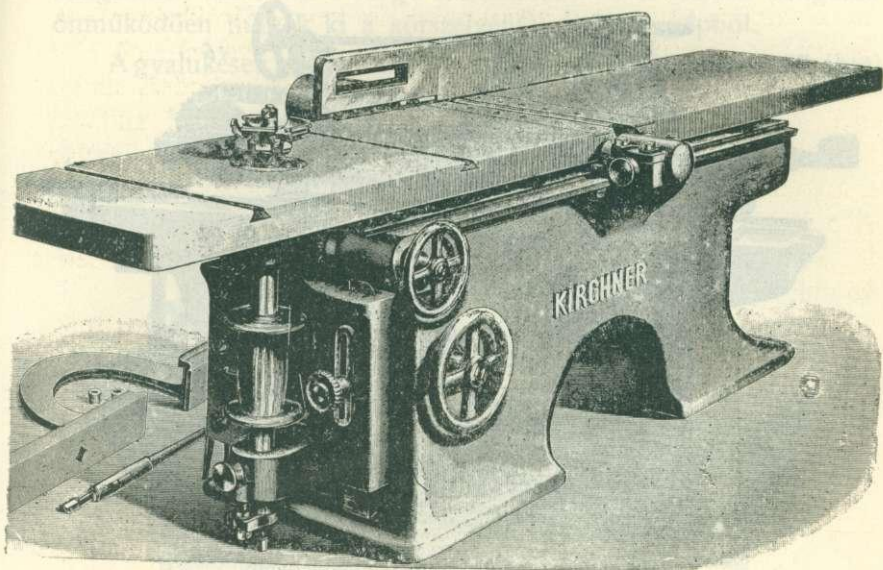

122. ábra. Bolinders-féle simító gyalugép.

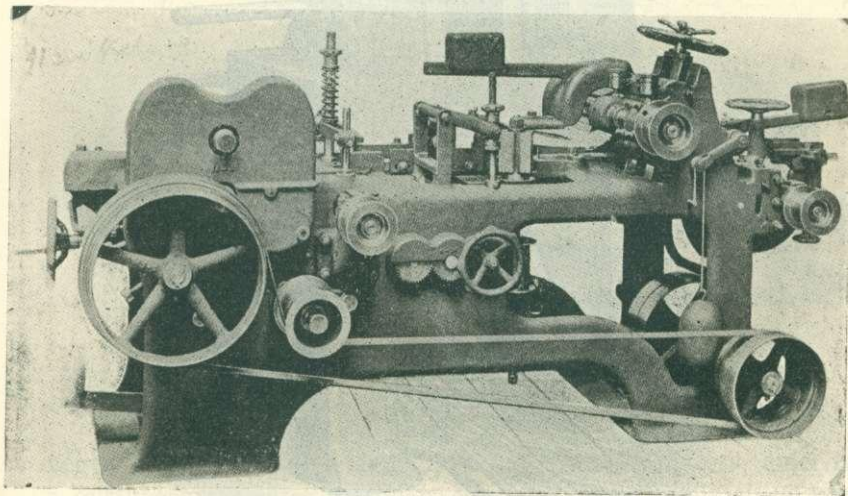
Vannak négy késsel ellátott gyalugépek, amelyek kétoldalt gyalulnak és kétoldalt a deszkát vésettél és vágattal látják el. Vannak mélyítő gyalugépek is öt késtengelylyel, (124. ábra.) amelyekkel a munkadarab homorú felületeit is meg lehet munkálni. Ezen gép waggongyárban és modellműhelyekben nyer alkalmazást. Az előtolás hengerekkel, a nyomás pedig súlyllyal szabályozható.

A gyalugépeket speciális célokra is szokták átalakítani. Pl. parketta gyalugépek 125-ik ábra. A parkettarudat négyoldalt munkálja meg és automatikusan viszi tovább, végnélküli lánc segítségével a rövidítőgéphez.

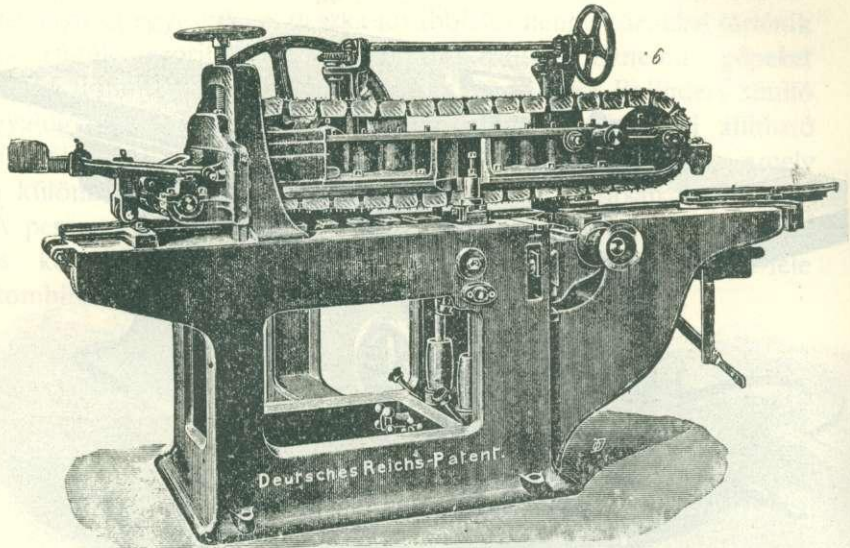
A kerekruód-gyalugéppel körszelvényű rudakat lehet készíteni. (126. ábra.) Pl. esernyő-, seprőnyelet stb. A szögletes faáru előtoló

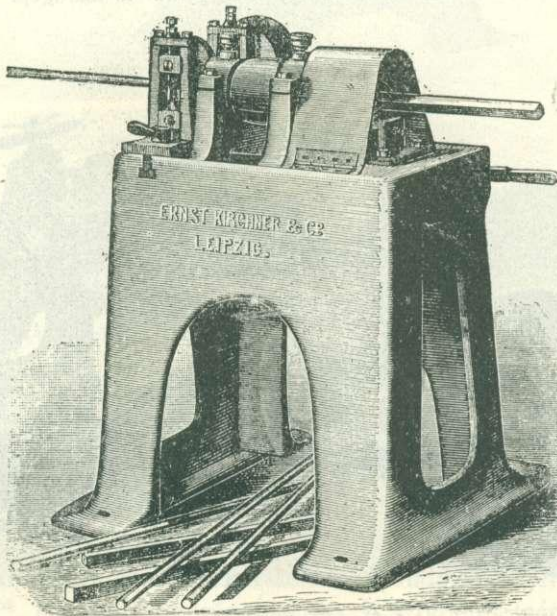
123. ábra. Kirchner-féle egyesített gyalu- és marógép.

124. ábra. Bolinders-gyalugép öt késtengelyvel.

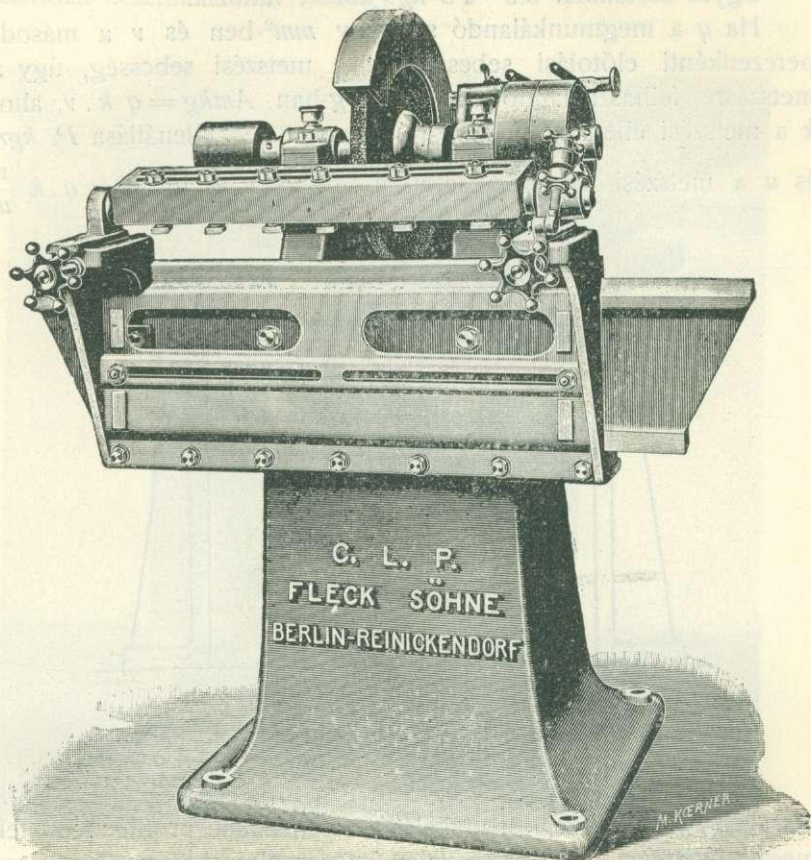
125. ábra. Önműködő parketta-gyalugép.

126. Boteszterga. (Kerekkrúd-gyalugép.)

hengereken vezetetik a forgó szerszámtartóba és kihúzó hengerek önműködően húzzák ki a körszelvényű rudat a gépből.

A gyalukések köszörülése a gyalukés-köszörülő gépen (127. ábra)

127. ábra. Gyalukés-köszörülő.

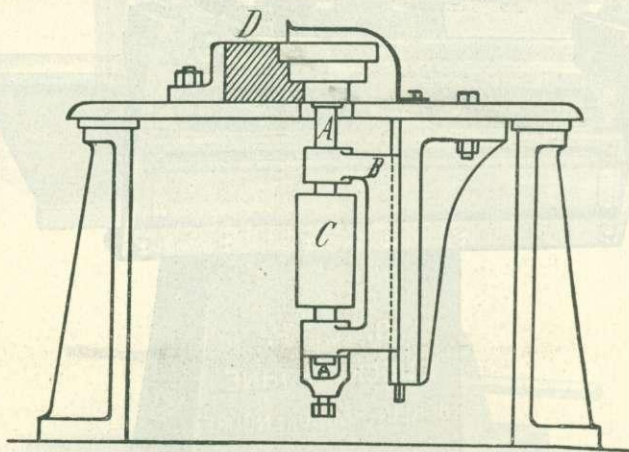
végezhető. A hajtómű tengelyén van a smirglitárcsa, amelyhez a gyalukés, vízszintes irányban eltolható. A hajtó-tengelyről kapja a késtartó support is a mozgását.

C) Forgácsszelőgépek munkája.

A metszési ellenállás, kísérleti adatok alapján, ha hosszirányban munkáljuk meg a különböző fanemeket, 1 mm^2 forgácsszelvényre átlag 1.5 kg .

Egyes esetekben 0.8 — 1.5 kg . között változik.

Ha q a megmunkálandó szelvény mm^2 -ben és v a másodpercenkénti előtolási sebesség, u a metszési sebesség, úgy a metszésre felhasználandó munka mkg -ban $A_{\text{mkg}} = q \cdot k \cdot v$, ahol k a metszési ellenállás 1 mm^2 -re. Mivel a kés ellenállása $P \cdot \text{kgr}$. és u a metszési sebesség] azért $A_{\text{mkg}} = P \cdot u$ és így $P = q \cdot k \cdot \frac{v}{u}$

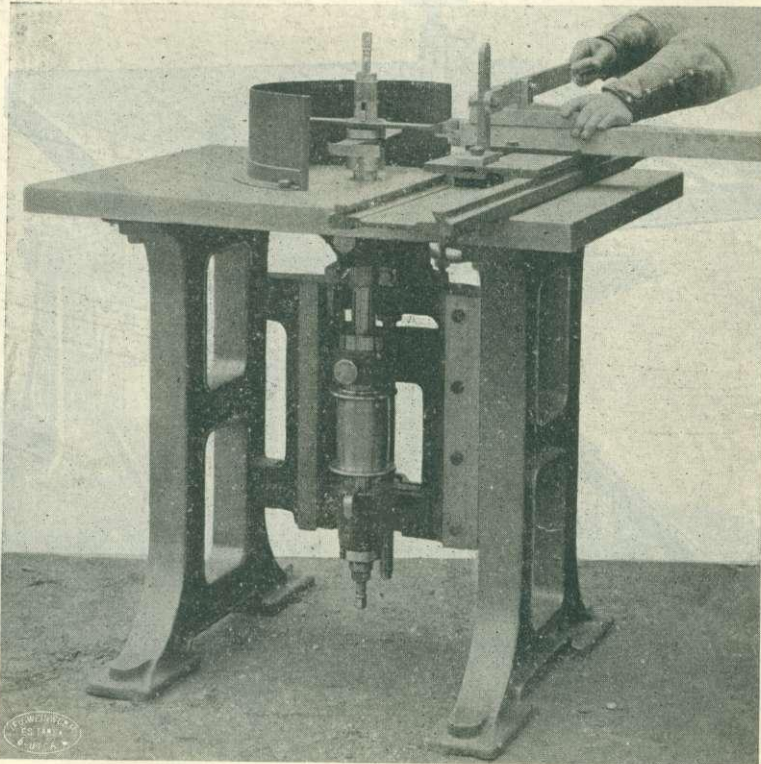
128. ábra. Marógép szerkezeti rajza.

D) Marógépek.

Ezen gépeket rövidebb, különösen görbe munkadarabok marására, mélyítésére, eresztékelésére és általában profilos felületek megmunkálására lehet célszerűen felhasználni. A szerszám a legfinomabb öntött aczélból, és rendszeren nem egy darabból készül, hanem kúpos vagy hengeres alakú részekre oszlik.

A marógép szerkezeti berendezése a következő. (128—129. ábra.) A szerszám tengelye, azaz a maró orsója A függélyes elrendezésű és supportszerű vezetékben B emelhető és süllyeszthető. A tengely mozgását C szijdobról nyeri. A tárgyat vezetőlécz vezeti. A munkaszükséglet 1 — 2 lóerő, a fordulatszám pedig 750 — 1000 .

Ezen gépeket úgy is készítik, hogy felváltva mindkét irányban foroghasson a maró orsója, amit az előtét-tengelyen a szijak eltolásával érhetünk el. (130. ábra.) Vannak marógépek felső és alsó maróval is. Ezekkel a legszebb áttört, mélyített és kimagasló diszítések készíthetők. (131. ábra.)

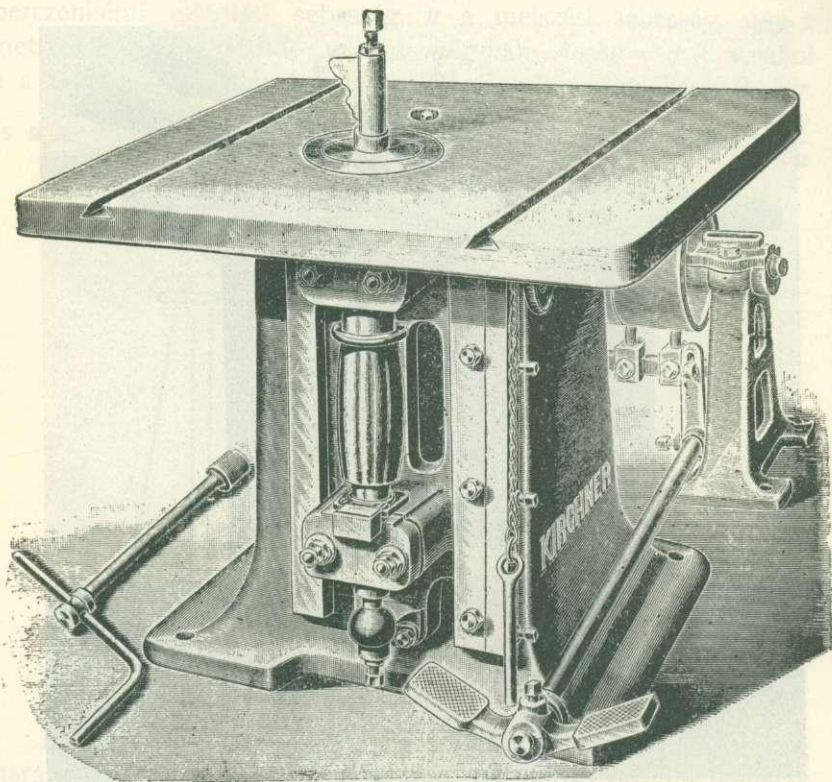

129. Marógép.

E) Faesztergák.

Ezen gépeket esztergályos-munkák végzésére használják. Az *A* esztergapadon (132. ábra) supportszerűen állítható *B*, a főtengely állványa. A főtengelyen *C* lépcsős szijdobok vannak, amelyek segítségével a főtengelynek különböző fordulati számot, illetőleg, mivel

$v = \frac{d \pi}{60}$, különböző megmunkálási sebességet adhatunk. A főtengelyen van a D fejszeg és E korong. Az E korongba való befogással keskenyebb és nagyobb átmérőjű tárgyakat lehet esztergályozni. Hosszabb és keskenyebb tárgyak a D fejszög és H

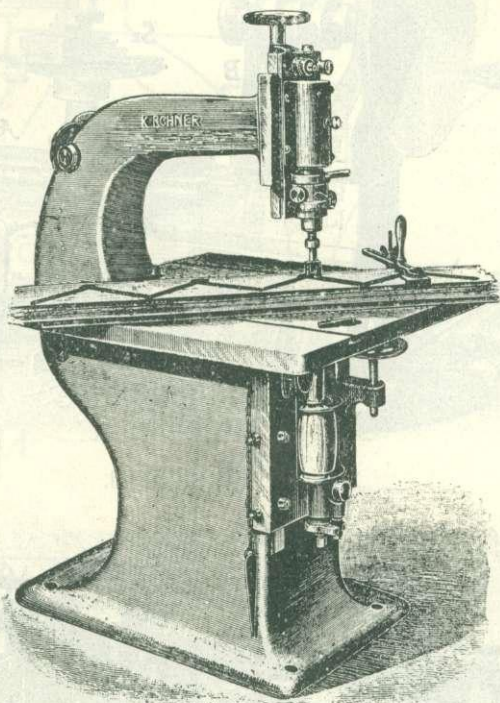

130. ábra. Kirchner marógépe eltolható szíjhajtással.

nyeregszeg közé vannak befogva. A nyeregszeg áll, a fejszeg mozog és a tárgy a főtengelyről kapja a forgását. Az Sz szerszám support vezetékben mozog és kézi forgatókkal hozzuk a tárgy felé. A szerszám spirál alakban metszi le a forgácsot.

Vannak sablon esztergák is, amelyeknél a szerszámot, a megmunkálandó tárgy sablonjának megfelelőleg vezetik. Ezen gépeket másolómaróknak is szokták nevezni.

Ilyen kettős másoló esztergapadot mutat a 133-ik ábra. Faczipők, kaptafák, puskaagyak és általában oly tárgyak esztergályozására szolgál, melyek szabálytalan és egyenlőtlen keresztmetszetűek. Középen van a sablon és ez a két munkadarabbal együtt közös karra van szerelve.

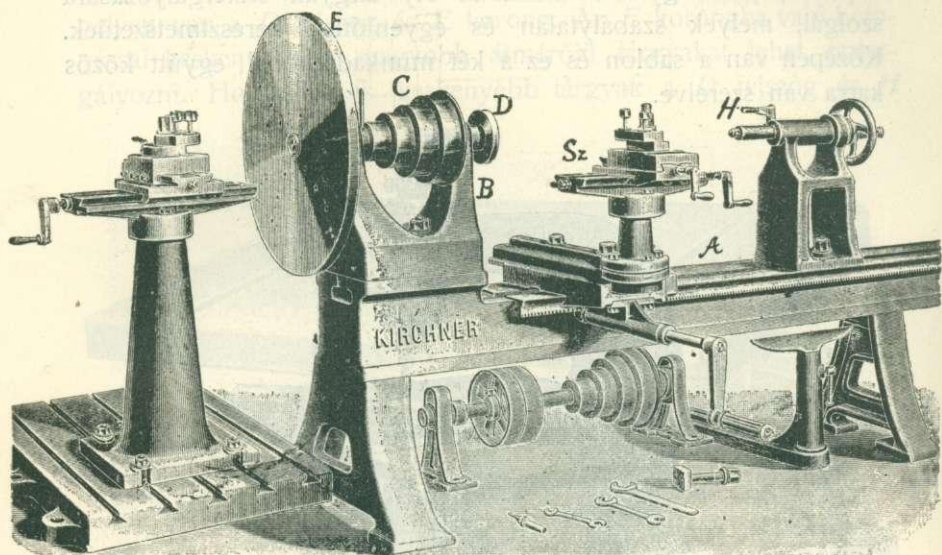
131. ábra. Marógép alsó és felső maróval.

F) Fúrógépek.

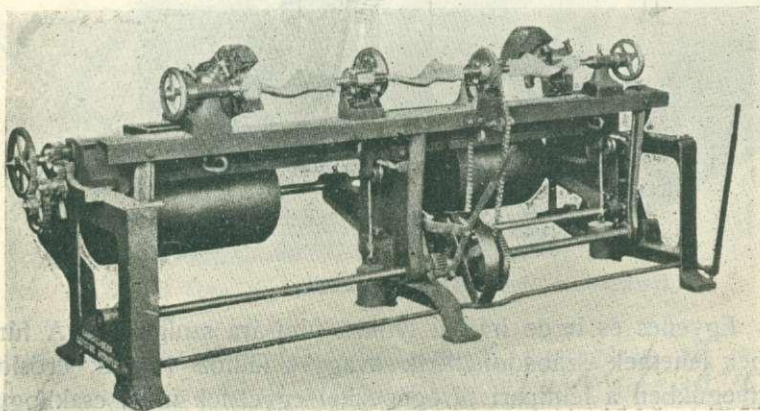
Egyenes és ferde irányú lyukak fúrására szolgálnak. A fúrógépek lehetnek szabadonállóak avagy a falhoz vannak erősítve. Lényegükben a fémipari fúrógépekkel egyeznek meg, csakhogy a szerkezetükben, illetőleg a berendezésükben rendesen egyszerűbbek. (134. ábra.)

A fúrószerszám *A* szerszámtartóban van, amely *B* kúpos kerékpár által kapja forgását. A kúpos kerekek sebessége *C* lépcsős szijdobok segítségével, változtatható. A mellékmozgás céljából

az orsó vagy tengely *D* hüvelyvel van körülvéve és ez állítható gyűrűvel rögzíthető. A hüvely nem forog, hanem *E* ékvezeték-

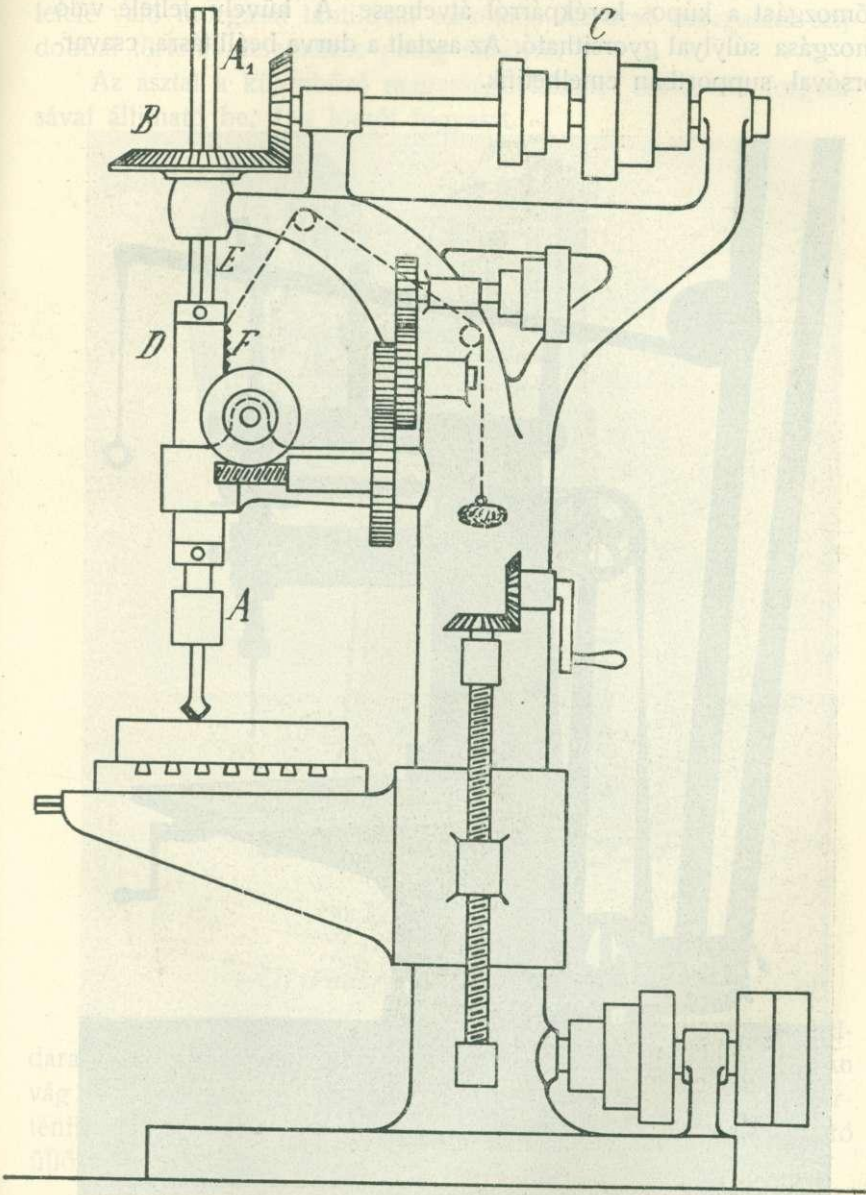

132. ábra. Faesztergápad.

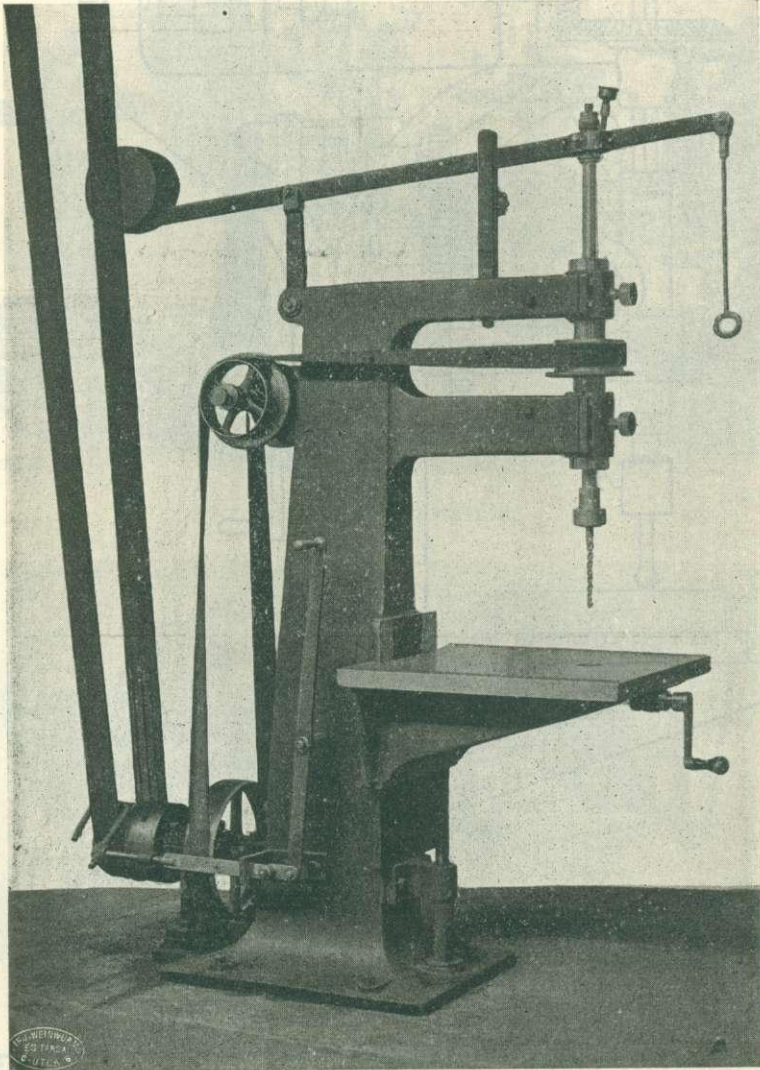
133. ábra. Kettős másoló esztergápad.

ben le- és fel haladhat *F* fogasrúd és fogaskerék segítségével és így a tengely és a fúró is sülyeszthető és emelhető. *A*₁ tengely

134. ábra. Fúrógép szerkezeti rajza.

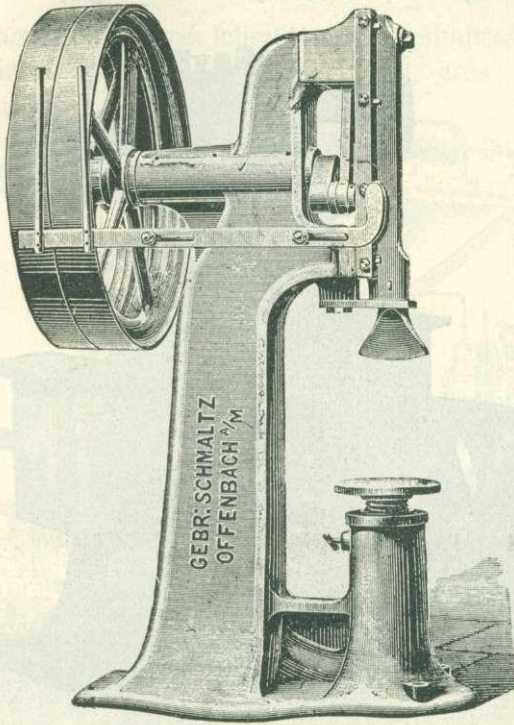
is ékrovatékkal van ellátva, hogy a mellékmozgás daczára, a forgó főmozgást a kúpos kerékpárról átvehesse. A hüvely felfelé való mozgása súlylyal gyorsítható. Az asztalt a durva beállításra, csavarorsóval, supportban emelhetjük.

135. ábra. Fúrógép.

Vannak egyszerűbb berendezések is. Pl. 135. ábra. A fúró lefelé való mozgását lábtilóval eszközlik. Az orsó mozgatása szijdobbal történik, felemelése pedig súlylyal.

Az asztal a különböző magasságú fákhöz kézikerek forgatásával állítható be. $1\frac{1}{2}$ lóerőt fogyaszt.

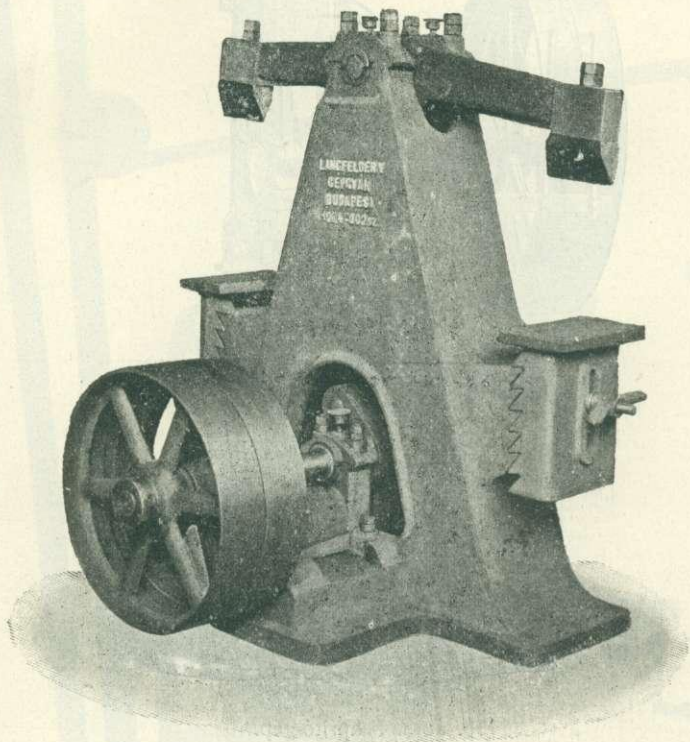
136. ábra. Faapritó-gép.

G) Faapritó és favágógépek.

Ezen gépeket a fűrésztelepeken nagyobb fahulladékok felarabolására használják. A szerszám pontosan függélyes irányban vág és mozgatása excenterrel, vagy forgató- és hajtórúddal történik. (136. ábra.) A fadarab gyorsan, kényelmesen beállítható üllőre helyezendő és a kés ékmódjára széthasítja azt.

A forgató a gép főtengelyén van, amely laza és ékelt szijdobokról nyeri forgását. Munkafogyasztása $1\frac{1}{2}$ lóerő.

Tüzifaapritásra 2 és 4 baltájú favágógépeket használnak. (137. ábra) Az állvány, mely egy darabból van öntve, a baltakereszt és a vágótőke felvételére szolgál. A vágótőke függélyesen állítható. A baltakereszt jó Martin-aczélból készül, hogy a favágás lökészerű munkájának jól ellenálljon. A főtengelyen lévő forgató

137. ábra. Kétbaltájú favágógép. (Langfelder V. Budapest.)

edzett csapja adja meg a baltakereszt mozgását. Két lóerőt fogyaszt.

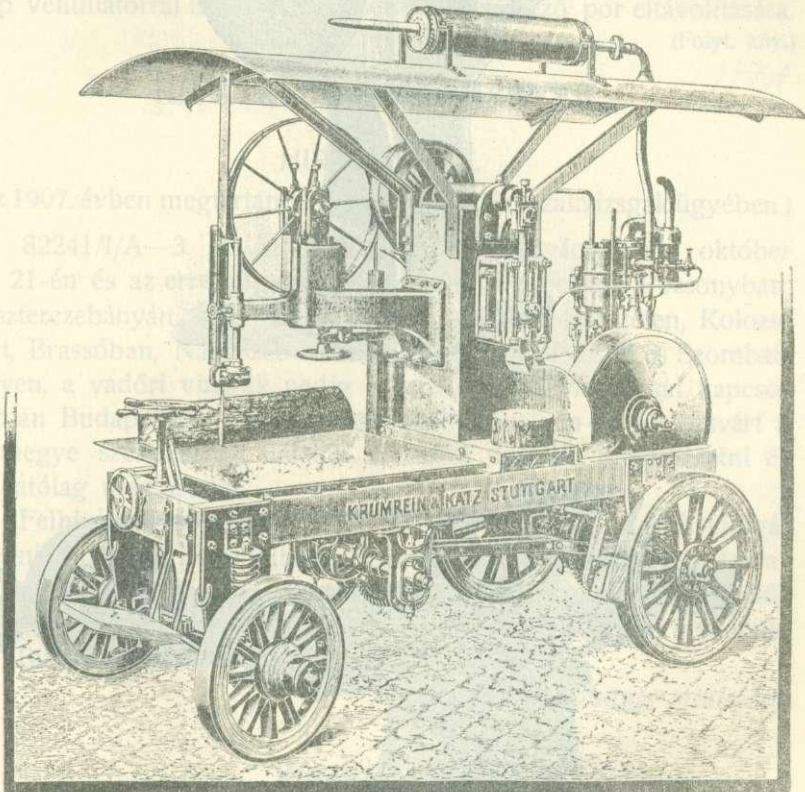
Tüzifa készítésére, illetőleg a hasáb felfűrészelésére és feldarabolására alkalmas a Krumrein és Katz gyárosok szállítható fűrésze és apritógépe. (138. ábra.)

A gép automatikusan előre és hátra tolható. Az udvarban, vagy bármely helyen, hatósági engedély nélkül felállítható. A

szalagfűrész és aprítógép, ha elég erős a motor, egyszerre is működhetik, avagy külön. A kerekek erős rúgókon nyugszanak és fékkel is el vannak látva.

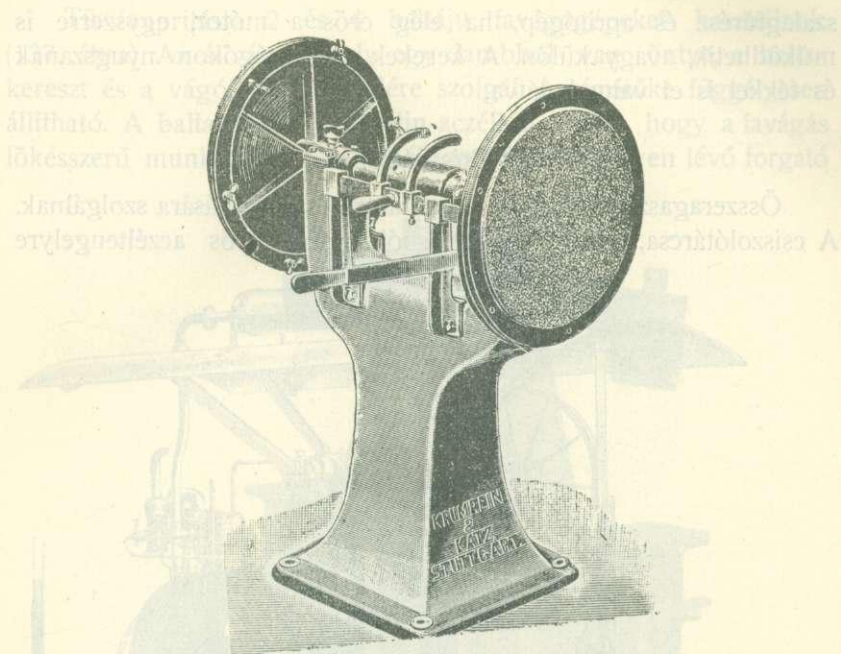
H) Csiszológépek.

Összeragasztott tárgyak letisztítására és lesimitására szolgálnak. A csiszolótárcsa, amely öntöttvasból készül, erős acéltengelyre

138. ábra. Szállítható tűzifa-fűrészelő és aprító gép.]

van pontosan rászerezve. A homokpapir, szorítógyűrűvel és szárnyas csavarokkal van ráfeszítve úgy, hogy teljesen simán fekszen. Ládadeszkák, kefefák és más hasonló tárgyak csiszolására használják a 139. ábrában bemutatott homokpapir-csiszológépet.

139. ábra. Csiszológép.

140. ábra. Szalagos csiszológép.

A főtelegyen két tárcsa van, miért is annak igénybevétele egyenletesebb. Egyszerre két munkás dolgozhatik a gépen. 350—600 fordulattal jár és $1\frac{1}{2}$ lóerőt igényel. Vannak szalagos csiszológépek is. (140. ábra.) Ezen gépek faczipők, puskaagyak és általában szabálytalan, hajlott formákkal biró fák csiszolására szolgálnak.

A szalag két korongra van ráhelyezve, az egyik eltolható, hogy a szalag megnyúlása esetében újra kifeszithető legyen. A gép ventilátorral is fel van szerelve, a keletkező por eltávolítására.

(Folyt. köv.)

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

HIRDETMÉNY.

(Az 1907. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.)

82241/I/A—3. sz. Az erdőőri szakvizsgák folyó évi október hó 21-én és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolczon, Kassán, Máramarosszigeten, Kolozsvárt, Brassóban, Nagyszebenben, Temesvárott, Pécssett és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig az erdőőri szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsvárt a vármegye székházában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhivatkak mindazok, akik az erdőőri vagy vadőri vizsgát letenni óhajtják, hogy hiteles bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat folyó évi szeptember hó 30-ig ahhoz a kir. erdőfelügyelőhöz nyujtsák be, akinek székhelyén vizsgát tenni kívánnak.

Budapest, 1907. évi agusztus hóban.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Vidéki levél.

(A bucsus pohók szőreinek tartós mérgező hatásáról.)

Görgény-Szent-Imre, 1907. aug. 15.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

1892. év nyarán a *Cnethocampa processionea* hernyóinak életmódját és irtását tanulmányoztam. (Lásd E. L. 1892. évi XII. füzet 883—896. lapjait). Az akkor használt hernyótartóimat, a lep-

kék kimulása után, tartalmukkal együtt eltettem egy szertárba, hogy a következő év tavaszán ezen érdekes hernyó kikelését és első fejlődését tanulmányozhassam. Egy közbejött tanulmányi ut meghiúsította ezen tervemet s a hernyótartók a szertár egyik elrejtett zugában raktározva maradtak s talán már meg is feledkeztem róluk, midőn most, 15 év múlva, következő körülmény juttatta létezésüket emlékezetembe.

A szertárban, hol a hernyótartók állottak, nagytakarítás folyt, miközben az egyik hernyótartó véletlenségből felborult s tartalma (ürülék, ürülék közötti üres bábok, hernyóbőrök stb.) a szertár padozatára hullott, ahonnan a többi szeméttel együtt egy leánycseléd felseperte és kézikosárban kivitte a szertárból. Az összeprésés után mindjárt a leány arcza a felismerhetetlenségig megdagadt, hangja berekedt, szemgyulladást kapott, egész testét pedig égető viszketés fogta el. Feleségem, ki szintén bent járt a takarításnál, erős kiütést kapott karjain és nyakán. Midőn észrevettem és felismertem a kellemetlen bajt, fürdőt, hideg borogatást és citromszeletek felrakását rendeltem a betegeknek az általam nagyon is jól ismert égetően viszketeg fájdalom ellen. 3—4 napig tartott a méregszőrök által okozott kiütés, mert a bajt a felborult hernyótartóból kihullott ürülék között levő hernyófészkekből felszállott temérdek méregszőr okozta, éppen úgy, mintha csak friss hernyófészkekkel vagy élő hernyókkal jöttek volna érintkezésbe a betegek. Érdekes lesz talán feljegyezni a bucsus pohók hernyója méregszőrének azon tulajdonságát, hogy 15 év múlva is épp olyan kellemetlen kiütést okoz, mint egészen friss korában.

Pausinger Károly.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az államerdőtisztviszti kar állásainak arányosítása, ez a régóta várya-várt esemény, bekövetkezett. Alább olvashatjuk a kinevezések hosszú sorozatát, amely bizonyára örömet fog kelteni mindenfelé. Régi sérelmek szűntek meg ezzel s velük az állami erdőtisztviszti karnak más tisztviszti karokkal szemben fennállott kedvezőtlen helyzete lényegileg megszűnt, különleges kívánságai teljesülésbe mentek,

úgy hogy a további, még támasztható igények egészben véve már nem különlegesen az erdőtiszti kar igényei, hanem az állami tisztviselők összességének kívánságai, amelyeket az erdőtiszti kar többi tisztviselőtársaival egyetemben szorgalmazhat. A végre kiküzdött állásarányosításnak az eléje gördülő számos akadály daczára való keresztülviteléért méltán illeti az erdészet köszönete *Darányi Ignác* dr. földművelésügyi miniszter urat és tanácsadóit, elsősorban *Horváth Sándor* miniszteri tanácsos urat, de illeti az Országos Erdészeti Egyesületet és különösen annak elnökét, báró *Bánffy Dezsőt* is, ki nyomatékos szavának súlyával lényegesen hozzájárult a siker megérleléséhez.

Fordított világ. Köztudomásu paraszt-erdőbirtokosainknak gyakori rosszakarata, melylyel erdőbirtokaik összes munkái, dolgai iránt viseltetnek s amelyen legtöbbször megtörik a kezelő tiszti személyzetnek minden szorgalma, jóindulata, törekvése. Mondhatni, tetőpontját éri el ez a rosszakarat a fásítások, erdősitések terén. Hogyis ne, mikor: „Erdő a világ kezdete óta mindig volt s pedig sohse fásított senki; még hozzá milyen erdő! Nem olyan cziher, amelyet a mai czihergenerálisok ültetnek!”

Könyvet lehetne arról írni, hogy a kezdő erdőtiszt a becsapások mennyi furfangjának van kitéve — tisztelet a kivételeknek — ha valamely ültetést, vetést keresztül akar vinni, amelynek az erdőtulajdonos már eleve ellensége. A legközönségesebb fogás mégis azt hiszem az, hogy az ültetésnél a csemetét szándékosan megfordítva, fejjel lefelé helyezik a földbe. Ez valószínűleg az eredményhez — s illetve eredménytelenséghez — még az édes bosszú érzetét is kelti a birtokosoknál.

Az elmúlt hónapban a szovátai m. kir. járási erdőgondnokság kerületében, pedig vezetője igen lelkiismeretes a fásítások terén, felülvizsgálat alkalmával szintén volt szerencsénk egy ily „gondos” ültetéshez! No de az egyszer — hála a természet erejének — a csemeték bosszulták meg magokat rosszakaróikon!

Egyik közbirtokosságnak kellett 20–25° lejtű, déli fekvésű, sekély talaju erdőtisztását tölgycsemetével befásítania. Természetesen a régi fogás itt is megisméltódott. A furfangos birtokosokat azonban a még furfangosabb csemeték alaposan lefőzték. Tudniillik a legtöbbször a csücsrügyéből gyökeret eresztett s olyan szépen

„zöldelt“, hogy öröm: képzelhető bosszuságára tulajdonosainak s ültetőinek!

Craus G.

A Karszt növénytenyésztete. A Kárpátokban rendszerint fenn találjuk a luczfenyőt, lejjebb a jegenyefenyőt és bükköt; a Velebit hegységben s a Kapellán mindez fordítva van, mert a magasban van az egyetlen bükkös, aztán jegenyefenyves s csak a bórától legvédehetőbb helyen fordul elő a luczos. Ennek oka a bóra, de azt hiszem nem a bóra erősségében keresendő a fő és egyetlen oka ezen jelenségnek, hanem a bóra egy másik sajátosságában. Ismert sajátága a luczfenyőnek, hogy mély gyökeret nem fejleszt, a jegenyefenyő pedig nagyon lassan fejlődik fiatal éveiben s a fagy iránt rendkívül érzékeny. A bóra teljesen páramentes, hideg szele, mely néha heteken át tart, a hatásának kitett hegyoldalokon, hegykupokon rendkívül kiszáritja a meszes, sekély talajt; másrészt a kis és érzékeny fenyőcsemetékét oly erős és gyors párolgásra ingerli, hogy azok a sekély és száraz talajból az elvesztett nedvet pótolni nem tudván, tönkre mennek. Pusztulásukat a szél fagyasztó hatása is elősegíti. Hogy fordított vegetációnk nagyobb részt a fenti két oknak tulajdonítható, bizonyítja az a tény is, hogy bár erősségre a tengerről jövő jugó legtöbbször felülmulja a bórát, mégis a jugónak erősen kitett, de bórától teljesen védett helyen, sok helyütt találjuk a sekély gyökerzetű luczfenyőt megtelepedve. Így látjuk ezt a kraszno-kosinj-i erdőgondnokság határán huzódó „Hajducski kuk“ nevű 1500—1600 m. magas hegycsoportban, hol a legsilányabb sziklás talajon, de bórától teljesen védett helyen, minden magasságban előfordul a luczfenyő. A természet eme utmutatását követve, azon bükköseinknek fenyvesekké való átalakítását, melyek bórától teljesen védett helyen vannak, sikerrel eszközölhetnénk. Viszont oly tisztásokon, melyek a bórának erősen ki vannak téve, minden fenyővel végzett erdősírtési kísérlet kárbavesztett költség volt eddig is és lesz ezután is. Ily területeken nézetem szerint csak bükkcsemetével érhetünk el sikert.

Nagy Imre.

Dalmácia. Ily czimen *Küzdy Árpád* m. k. főerdész (Csikszereda) 50 ivre terjedő diszművet adott ki, amelyet 165 db fény- és színnyomat díszít. A szerző előfizetési felhívást bocsátott ki e műre, melynek egy példánya készpénzfizetés mellett 20 K, havi

2 K-ás részletekben 24 K. Erdőtisztek, tanári és tanítói könyvtárak 20% kedvezményben részesülnek.

Cseppfolyós gáz. Vidéken lakó erdőbirtokosokat érdekelheti, hogy lakóházukat igen egyszerű berendezés segítségével gázzal világíthatják. Heuffel Sándor magánmérnök (Budapest, VII. Damjanich-u. 30.) aczélpalaczkokban cseppfolyós gázt hoz forgalomba, amely kitűnő, olcsó és veszélytelen világítást nyújt. Közelebbi felvilágosítással a gyár készséggel szolgál.

Halálozás. *Costán* István érs. urad. erdész, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja (Bács) f. évi jul. 18-án elhunyt. *Béke hamvaira!*

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

Földművelésügyi magyar miniszterem előterjesztésére a magyarországi kincstári erdők kezelésének szolgálati ágazatához *Tomcsányi* Gyula miniszteri tanácsosi czimmal és jelleggel felruházott erdőigazgatót miniszteri tanácsossá, *Almásy* Andor erdőigazgatói czimmal és jelleggel felruházott erdőtanácsost erdőigazgatóvá, *Marosi* Ferencz és *Kócsy* János főerdőtanácsosi czimmal és jelleggel felruházott erdőtanácsosokat főerdőtanácsosokká, továbbá a horvát-szlavonországi kincstári erdők kezelésének szolgálati ágazatához *Nagy* Vincze főerdőtanácsosi czimmal és jelleggel felruházott erdőtanácsost erdőigazgatóvá, az erdőfelügyelőségi szolgálati ágazathoz *Osterlamm* Ármin erdőfelügyelőt főerdőtanácsossá, a magyarországi kincstári erdők kezelésének szolgálati ágazatához *Székelly* Mihály főerdőmestert főerdőtanácsossá, az erdőfelügyelőségi szolgálati ágazathoz *Solti* Arnold erdőfelügyelőt főerdőtanácsossá, a magyarországi kincstári erdők kezelésének szolgálati ágazatához *Csik* Imre erdőtanácsost főerdőtanácsossá, végül az állami kezelésbe vett községi erdők szolgálati ágazatához *Köváry* László és *Imre* Dénes erdőtanácsosokat főerdőtanácsosokká kinevezem s egyszersmind az erdőfelügyelőségi szolgálati ágazatnál *Simenszky* Kálmán, *Gyöngyössy* Béla és *Sághi* Kálmán erdőfelügyelőkné, valamint a magyarországi kincstári erdők kezelésének szolgálati ágazatánál *Levitzky* Albert erdőtanácsosnak a főerdőtanácsosi czimet és jelleget díjmentesen adományozom.

Kelt Ischlben, 1907. évi augusztus hó 8-án.

Ferencz József s. k.
Darányi Ignác s. k.

A m. kir. földművelésügyi miniszter kinevezte:

I. A magyarországi kincstári erdők kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában: *Békény* Aladár erdőtanácsosi czimmal és jelleggel felruházott

erdőmestert, valamint *Ertl Gusztáv, Ocsárd Károly, Merényi Gyula, Rózsay Rezső, Rochlitz Nándor, Tavasi Gyula, Szepesi Tivadar, Würsching Frigyes, Somkerekéi Gusztáv, Chrenóczy Nagy Antal és Dercsényi Kálmán* erdőmestereket erdőtanácsosokká, *Zsuffa Antal, Korai Frigyes, Iváncsó Bertalan, Spanyol Géza, Keleti Lajos, Fenyves Lajos, Matavovszky Árpád, Briestyánszky Endre, Radó Pál, Glós László, Lopusny Kornél, Cseres Gyula, Székely József, Ormay Gyula, Kende Dániel, Murányi Károly, Hollós Ferencz, Boksay Gusztáv, Zachár Gyula Burdóts János, Rend Domokos, Ferencz Gyula, Kincses József, Rajtsán János Hoós Ernő, Urbanovszky Béla, Gerő Gusztáv, Kőrös László, Jákó Jenő, Lonkay Antal, Debreczy Ödön, Kováts Béla, Hubert Aladár, Gabnay Ferencz, Linszky Károly, Székely István, Gründl Gyula, Kaufmann Béla, Gréger Géza, Kovács Aladár, Fekete János, Pálka Gyula, Schlachta László, Láczy Antal, Pájer István, Sugár Károly, Fischl József, Martián Livius, Szabó Ferencz, Balogh Ernő, Ivanich Ferencz és Térfi Béla* főerdészeket erdőmesterekké, *Luđmann Miksa, Batta Ferencz, Hajdu Dezső, Vaitzik Ede, Szelezky János, Tomasovszky Imre, Sebők Ernő, Seenger Lajos, Iszapi Gyula, Palkó Antal, Ziegler Mihály, Erődsi Bálint, Huszár Kornél, Pásztor Sándor, Hoffmann Dezső, Chabada Géza, Fischer Károly, Nemes Béla, Huszár József, Vály Ferencz, Hámon József, Oszterlamm Ernő, Guary Kálmán, Egyri Ferencz, Szabó Béla, Jancsó Gyula, Sikó Áron, Ajtay Jenő, Rónay Imre, Krajcsovits Ferencz, Szántó Zenő, Enyedi János, Vollnhofer Pál, Weisz Ferencz, Puchreiner Henrik, Diel Ágost, Nyitray József, Paul Péter, Puskás István, Huszár Pál, Sándor Jenő, Jeszenszky Ferencz, Gombossy József, Papp István és Beyer Jenő* erdészeket főerdészekké, *Lux Árpád, Spengel Sándor, Simonffy Gyula, Füstös Zoltán, Garlathy Oszkár, Toperczer Árpád, Krause Tivadar, Röhrich Ernő, Kacsó András, Hayden Gyula, Véssei Mihály, Letz Lajos, Szabó Kálmán, Schmuck Hugó, Szalóky Sándor, Bózer Jenő, Günther Frigyes, Terray Gyula, Petricsek Adolf, Zachár Mihály, Krause Dezső, Jávorszky Zoltán, Györke István, Szabó Kálmán, Illés László, Szecsődy József, Barsi Árpád, Mutnyánszky Jenő, Mayer Aurél, Blattny Tibor, Linhart Ödön, Januskovecz Pál, Mocsáry Béla, Baumann Béla, Podraczky Béla, Török Béla, Danielisz Elek, Szepesi Artur, Bránszky László* erdészjelölteket, *Rónai György* ideiglenes minőségű főiskolai tanársegédet, valamint *Lintia Valér, Kis István, Zimay János és Brannich Kálmán* erdészjelölteket erdészekké ;

II. A horvát-szlavonországi kincstári erdők kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában : *Ruzička* Ágoston erdőmestert erdőtanácsossá, *Vasilievic* Vladimir, *Zezulka* János, *Drenováč* Mihály, *Perc* Vilmos, *Zajc* Karmelo, *Brausil* Miksa, *Horváth* Géza, *Hantos* Ernő és *Lhoczky* György főerdészeket erdőmesterekké, *Urbanszky* István, *Melcsiczky* Pál, *Steller* Ede, *Pétermann* Keresztély, *Pfeiffer* Gyula, *Zwickelsdorfer* János, *Hamar* László, *Lahner* Károly és *Hohoss* János erdészeket főerdészekké, *Bakkay* Albin József, *Ambrózy* Román, *Masztics* Gusztáv, *Skultéty* Győző és *Stojanovics* Illés erdészjelölteket erdészekké ;

III. Az állami kezelésbe vett községi és némely más erdők és kopár területek kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában : *Rappensberger* Andor, *Arató* Gyula és *Bodor* Gyula erdőtanácsosi cím és jelleggel felruházott erdőmestereket, valamint *Kárpáti* Lajos, *Derzsi* Gábor és *Várnai* Sándor erdő-

mestereket, továbbá *Sümegh Ignác*, *Nádas Béla* és *Pék* József erdőtanácsosi czimmel felruházott erdőmestereket erdőtanácsosokká, *Förster Gyula*, erdőmesteri czim és jelleggel felruházott főerdészt erdőmesterré, *Jókay Lajos* erdészeti mérnököt erdészeti főmérnöké, továbbá *Horváti Ferencz*, *Muraközy János*, *Benedek Albert*, *Gábor Sándor*, *Máthé Ambrus*, *Cseh Pál*, *Bodor Zoltán*, *Jüngling János*, *Esztégár Bálint*, *Firtos Dénes*, *Bárdos József*, *Csopey Cornél*, *Szántó Mihály*, *Szmik Gábor*, *Köhler Béla*, *Hibbján János*, *Bodor Gábor*, *Héjas Kálmán*, *Kallivoda Andor*, *Kiss Ernő*, *Rottler József*, *Erdődy György*, *Lange Pál*, *Petrás Jakab*, *Daemf István*, *Almássy István*, *Tóth Miklós*, *Dezső Zsigmond*, *Szantner János*, *Riesz László*, *Korzenszky Antal*, *Krippel Móricz*, *Szécsi Imre* és *Gruber Gyula* főerdészeket erdőmesterekké, *Diószeghy Lajos*, *Scholtes Henrik*, *Lollok József*, *Schuchevich Sándor*, *Miklós Lajos*, *Szalántzy László*, *Schuster András*, *Ittu Mihály*, *Bartha Sándor*, *Vajda Ákos*, *Henrich Győző*, *Kadácsi Bálint*, *Lencsés Ambrus*, *Küzdy Árpád*, *Urszinyi György*, *Habel Lambert*, *Csemiczky Aladár*, *Fritz Rezső*, *Hudák Lajos*, *Sípos Mihály*, *Hegedüs Béla*, *Demény Lajos*, *Homicskó Aladár*, *Svoboda Mihály*, *Kovács Pál*, *Schwartz Rezső*, *Körmendi Károly*, *Asbóth Mihály*, *Braila Illés*, *Spielhaupter György*, *Lukácsfy Elek* és *Botha György* erdészeket főerdészekké, *Polakovits György*, *Payer Artur*, *Monspárt István*, *Horváth Viktor*, *Lehrmann Béla*, *Eördög Bertalan*, *Zachár László*, *Juron Bernát*, *Simonek Gotthárd*, *Fábián Béla*, *Hepke Artur*, *Schmotzer János*, *Novák György*, *Koschatszky Rezső*, *Wildmann Kálmán*, *Zimann Ede*, *Kuka József*, *Herrmann János*, *Székács Vincze*, *Arnaut Miklós*, *Lakner Lajos*, *Kohut János*, *Ihrig Vilmos*, *Fröhlich Brunó*, *Becher Adolf*, *Schmidt Vilmos*, *Nádai Dénes* és *Franziszczy Vilmos* erdészjelölteket erdészekké;

IV. Az erdőfelügyelőségeknél alkalmazott tisztviselők létszámában : *Dr. Hoffmann Gyula*, *Czinra József* és *Tichy Kálmán* másodosztályu alerdőfelügyelőket elsőosztályu alerdőfelügyelőkké;

V. Az erdőéri szakiskoláknál alkalmazott tisztviselők létszámában : *Benkő Rezső* erdőmestert erdőtanácsossá, *Volfinau Gyula* és *Szaltzer Lajos* erdészjelölteket erdészekké;

VI. A központi erdészeti kísérleti állomáshoz : *Róth Gyula* erdészt adjunktussá.

A földmivelésügyi miniszter *Parragh Béla* m. kir. erdőmestert Déváról Sopronba, *Bodnár Richárd* m. kir. erdőmestert Désről Dévára és *Benedek Albert* m. kir. főerdészt Borgóprundról Désre helyezte át s megbízta az ottani m. kir. állami erdőhivatal vezetésével.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Csegezy Pál* kir. alerdőfelügyelőt a nagyszebeni kir. erdőfelügyelőségtől a marosvásárhelyi kir. erdőfelügyelőséghez helyezte át.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

KÖRRENDELET

valamennyi kir. erdőfelügyelőségnek, m. kir. állami erdőhivatalnak, m. kir. erdő-
őri szakiskolának és a beszerzei erdőigazgatóságnak.

36045/1907. földm. min. Tudomásul s ahhoz tartás végett értesitem, hogy a köztisztviselő, altiszt vagy szolga, ha bíróság elé tanu minőségében idéztetik, nincs jogosítva oly utiszámlát betervezni, mintha hivatalos kiküldetéssel bizatik meg; illetőleg sem a bíróságnál, a bűnvádi átalány terhére, sem pedig saját felettes hatóságánál, az állambudget terhére, nem számíthatja fel ugyanazon tételeket, amelyeket hivatalos kiküldetések esetében a fennálló szabályok értelmében felszámíthat.

A tanulás ugyanis polgári kötelesség (lásd: 1896: XXXIII. t.-cz. 192. §. második bekezdés; 1868: LIV. t.-cz. 206. §.), melyet mindenki teljesen ingyen, minden díjazásra való igény nélkül köteles teljesíteni s amennyiben a törvény kivételt nem tesz (pl. 1896: XXXIII. t.-cz. 223. §. második bekezdés) csakis azon kiadásainak megtérítésére tarthat igényt, melyek megidéztetésével mindenesetre tényleg felmerültek.

Különösen a bűnvádi pereket illetőleg az 1896: XXXIII. t.-cz. 223. §-a kifejezetten kimondja, hogy a tanu csakis a „szükséges utiköltségek megtérítését kívánhatja s ezen felül még, állásához mért ellátási díjra csak akkor van igénye, ha lakóhelyétől nyolcz kilométernél messzebbre eső helyen kellett megjelennie“.

Eszerint az erdőszeti alkalmazottak is csupán ennyire tarthatnak igényt.

Budapest, 1907. évi július hó 20.

A miniszter megbízásából:

Szenes József s. k.
m. kir. főerdőtanácsos.

KÖRRENDELET

valamennyi kincstári erdőhatóságnak.

36045/1907. földmiv. min. Tudomásul s ahhoz tartás végett értesitem, hogy a köztisztviselő, altiszt vagy szolga, ha bíróság elé tanu minőségében idéztetik, nincs jogosítva oly utiszámlát betervezni, mintha hivatalos kiküldetéssel bizatik meg; illető-

leg sem a bíróságnál, a bűnvádi átalány terhére, sem pedig saját felettes hatóságánál, az állambudget terhére, nem számíthatja fel ugyanazon tételeket, amelyeket hivatalos kiküldetések esetében a fennálló szabályok értelmében felszámíthat.

A tanuzás ugyanis polgári kötelesség (lásd: 1896: XXXIII. t.-cz. 192. §. második bekezdés; 1868: LIV. t.-cz. 206. §.), melyet mindenki teljesen ingyen, minden díjazásra való igény nélkül köteles teljesíteni s amennyiben a törvény kivételt nem tesz (pl. 1896. évi XXXIII. 223. §. második bekezdés) csakis azon kiadásainak megtérítésére tarthat igényt, melyek megidéztetésével mindenesetre tényleg felmerültek.

Különösen a bűnvádi pereket illetőleg az 1896: XXXIII. t.-cz. 223. §-a kifejezetten kimondja, hogy a tanu csakis a „szükséges utiköltségek megtérítését kívánhatja s ezenfelül még, állásához mért ellátási díjra csak akkor van igénye, ha lakóhelyétől nyolcz kilométernél messzebbre eső helyen kellett megjelennie“.

Eszerint az erdészeti alkalmazottak is csupán ennyire tarthatnak igényt.

Azon esetben pedig, ha a kincstári alkalmazott nem mint tanu, hanem mint a magánvádló kincstár képviselőjében lett a fenyítő tárgyalásra beidézve s ott a magánvádló kir. kincstár képviselőjében a jogi képviselő helyett járt el, úgy az 1896. évi XXXIII. t.-cz. 223. §-a 5-ik bekezdésének világos rendelkezése értelmében részére tanudíj vagy utiköltség a bűnügyi átalány terhére meg nem állapítható, sőt egyáltalán a fenyítő eljárás során a magánvádló kincstár javára sem ítéltető az meg; minélfogva ilyen esetekben a kincstári közegek eljárási költségeit a kir. kincstár tartozik viselni anélkül, hogy azok megtérítését a vétkestől vagy a bűnügyi átalányból igényelhetné.

Következésképpen a magánvádló kir. kincstár képviselőjében a bűnügyi tárgyalásokon eljáró erdészeti közegek utiszámlabeli költségeinek megtérítése iránt siker reményével semmiféle eljárás nem tehető folyamatba; mert ezen költségek viselése a magánvádlót terheli.

Ennélfogva rendelem, hogy a magánvádló kir. kincstárt ezen bűnügyi tárgyalások alkalmával csak igen fontos okokból, kiváló szükség esetén képviseltesse külön az erdészet közegeivel. Minden

más esetben a vád képvisellete a különben is erre hivatott közvádoló kir. ügyészszéknél engedendő át, amely hivatalból a magánvádoló képviselétének személyes jelentkezése nélkül is teljesen szakszerűen képviselni fogja a vádat.

Budapest, 1907. évi július hó 20.

A miniszter megbízásából:

Szenes József s. k.

m. kir. főerdőtanácsos.

JEGYZŐKÖNNV

a m. kir. földmivelésügyi miniszterium szolgálati ügyköréhez tartozó államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alap intéző bizottságának 1907. évi június hó 27-én tartott rendes évnegyedes gyűléséről.

Jelen voltak: *Horváth* Sándor miniszteri tanácsos, a bizottság elnöke, *Nagy* Károly m. kir. főerdőtanácsos, a bizottság előadója, *Tomcsányi* Gyula miniszteri tanácsos, *Szenes* József, *Pécs* Kálmán, *Kócsy* János, *Nagy* Vincze m. kir. főerdőtanácsosok, *Simenszky* Kálmán és *Rochlitz* Dezső kir. erdőfelügyelők, *Arató* Gyula m. kir. erdőtanácsos, bizottsági tagok és *Spettmann* János m. kir. főerdész, a bizottság jegyzője.

Elnök üdvözli a megjelent bizottsági tagokat és az ülést határozatképesnek nyilvánítva, megemlíti, hogy *Laitner* Elek és *Havas* József miniszteri tanácsosok, továbbá *Földi* János m. kir. főerdőtanácsos bizottsági tagok távolmaradásukat kimentették.

I. Jegyző felolvassa az alapnak az elmúlt évnegyedről szóló, vagyis az 1907. évi márczius hó végén mutatkozó pénztári álladékról az alap számvivője által összeállított következő kimutatást:

Az alap álladéka az 1907. évi márczius hó 31-én lezárt számadás szerint:

I. Értékpapirokban:

a magyar leszámítoló- és pénzváltóbankban elhelyezett 200000 korona n. é. 4°/o koronajáradékkötvény 200000 K — f

II. Folyó- és cheque-számlákon:

1. a magyar leszámítoló- és pénzváltóbankban nyitott folyószámlán 16640 K 10 f
2. a magyar kir. postatakarékpénztárban nyitott 15666. sz. cheque-számlán 7857 K 27 f 24497 K 37 f
Összesen 224497 K 37 f

Ebből az összegből esik:

a) az alaptókére 143,603 K 91 f
b) a folyó kezelésre 80893 K 46 f
Összesen 224497 K 37 f

A b) alatt folyó kezelésre kimutatott 80893 K 46 fillérből pedig esik:

1. az 1906/1907. tanévre engedélyezett segélyekre (hátralék)	15780 K — f
2. az 1907/1908. tanévre kiosztható segélyekre	41900 K — f
3. az 1907. évi bruto jövedelemre	23213 K 46 f
Összesen	80893 K 46 f

Budapesten, 1907. évi márczius hó 31-én. Huttya Pál s. k. m. kir. erdőszámmellenőr, az alap számvivője.

A jelentés tudomásul vétetett.

2. Előadó bemutatja a földmivelésügyi m. kir. miniszter ur 79981/1906. számú leiratát, melylyel értesíti a bizottságot, hogy az alap új szabályzatát megfelelő módosításokkal jóváhagyta s azt az 1892. évi 19831. szám alatt jóváhagyott, eddig érvényben állott szabályzat hatályon kívül helyezése mellett életbeléptette, elrendelve, hogy az 1907/8-ik évi segélyek már az új szabályzat szerint osztassanak ki.

Ezzel kapcsolatban bejelenti előadó, hogy az 1907/8-ik tanévre szóló segélyekre vonatkozó pályázati felhívás a leiratban foglalt rendelkezésnek megfelelően az új szabályzatban foglalt feltételek szerint készítettet el és tétetett közzé.

A bizottság a jelentést tudomásul veszi.

3. Előadó bemutatja özv. Poldner Adolfnének az alap bizottságához intézett jelentését, mely szerint fia, Pataki Oszkár, ki a folyó tanévre 300 K segélyt kapott, a nagyenyedi Bethlen-kollegium főgimnáziumának V. osztályából 1907. évi márczius hó 16-án kilépett.

A bizottság e bejelentést tudomásul véve elrendeli, hogy Pataki Oszkár segélyének az 1907. évi április, május és június havi még fel nem vett, összesen 90 koronára rugó részletei a szabályok értelmében az alaptökéhez csatoltassanak.

4. Előadó bemutatja a földmivelésügyi m. kir. miniszter 55859/1907. számú leiratát, melylyel értesíti a bizottságot, hogy az alap 1905. évi zárószámadását felülvizsgáltatta és helyesnek találta s ennek alapján felhatalmazza a bizottságot, hogy az alap jegyzőjének és számvivőjének a szokásos felmentvényt megadhassa.

A bizottság a miniszter leiratát tudomásul véve intézkedett, hogy az alap jegyzőjének és számvivőjének az 1905. évre vonatkozólag a szokásos felmentvény megadassék.

5. Előadó bejelenti, hogy az alap 1906. évi zárószámadását az előző évnegyedes ülésen kiküldött bizottság megvizsgálta s ennek eredményéről a következő jelentést terjesztette elő:

Tekintetes Bizottság! Alulirottak az államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyezők alap 1906. évi zárószámadását megbízatusunk értelmében beható vizsgálat alá vévén, azt az alap naplójával, főkönyvével és a számadási okmányokkal megegyezőnek és helyesen összeállítottnak találtuk.

Ugyszintén abbeli megbízatusunknak is megfeleltünk, mely az alap 1907. évi valószínű tiszta jövedelmének kipuhatolására vonatkozik.

(Lásd a csatolt kimutatást.)

Ezek alapján javasoljuk, hogy :

1. Az idemellékelt zárószámadást helybenhagyni,
2. az alap jegyzője és számvivője részére a szokásos felmentvényt megadni szíveskedjék.

3. Minthogy a folyó év június haváig az alapba már tényleg befolyt 32112 K 24 fillér járulékon felül, az erdőhatóságoktól beszerzett adatok alapján azokból a járulékokból, melyek az alap javára faeladási és más szerződésekké már teljesen biztosítva vannak, az 1907. év végéig még legkevesebb 27790 K 46 fillér várható, a 4 erdőőri szakiskolától befolyó mintegy 200 koronát is számba véve: az 1907. évben befolyó járulékok összege 60102 K 70 fillérre tehető; továbbá minthogy az alap tulajdonát képező gyümölcsöző tőkék az 1907. évben legkevesebb 8650 K-át fognak kamatozni; végre feltételezve azt hogy az itt számításba nem vett apró bevételek a felmerülő mintegy 1200 K-át kitevő kezelési kiadást biztosan fedezni fogják: az 1907. évi összes jövedelem 68752, vagy kereken és egész biztosan 68800 koronára számítható; az 1908/909 tanévben segélyezésre ennek az összegnek $\frac{4}{5}$ -de, vagy 55000 K volna fordítható, holott az 1907/1908. évre kiosztandó segélyösszeg az 1906. évi zárószámadás alapján csak 41900 koronát tett ki.

Ennélfogva javasoljuk, hogy az 1906. és 1907. évi tiszta jövedelem összegének $\frac{4}{5}$ része feleztessék, vagyis, hogy az 1907/8. tanévre kiosztandó pénzüsszeg $(41900 + 55000 = 96900 : 2 = 48400$, azaz negyvennyolczezernégyszáz koronában állapíttassék meg.

Budapest, 1907. évi június hó 24-én.

Rochlitz Dezső s. k.

Nagy Vincze s. k.

Nagy Károly s. k.

Az állami erdőtiszték gyermekeinek nevelését segélyező alap zárszámadása az 1906. évről.

Az alap álladéka az 1906. év végével lezárt számadás szerint.

I. Értékpapírok.

A magyar leszámítoló- és pénzváltóbankban elhelyezett 195000 K n. é. 4°/o-os koronajáradékkötvény 195000 K — f

II. Folyó- és cheque-számlák.

1. A magyar leszámítoló- és pénzváltóbanknál nyitott folyószámlán 15253 K — f

2. A magy. kir. postatakarékpénztárnál nyitott 15666. számú cheque-számlán 5060 K 91 f 20313 K 91 f

Összesen 215313 K 91 f

Ezen összegből esik:

I. az alaptőkére:

a) értékpapír... .. 143600 K — f

b) készpénz (a magyar leszámítoló- és pénzváltóbank folyószámláján) 3 K 91 f 143603 K 91 f

II. a folyó kezelésre:

a) értékpapír.....	51400 K — f	
b) készpénz (a magyar leszámít. és pénzváltóbank folyószámláján).....	15249 K 09 f	
c) készpénz (a m. kir. postatakarékpénztár cheque-számláján)	5060 K 91 f	71710 K — f
Összesen		215313 K 91 f

A II. alatti folyó kezelésre kimutatott
71710 K-ból pedig esik

a) az 1906/7. tanévre engedélyezett segélyekre (hátralék)	29810 K — f
b) az 1907/8. tanévre kiosztható segélyekre	41900 K — f
Összesen	71710 K — f

III. Az alapítvány

I. Zárszámadás.

Folyószám	T á r g y	M. kir. posta takarékpénztár		Magyar leszámítoló- és pénzváltó-bank				Összesen			
		chequeszámlája		folyó számlája		érték-papír					
		K	f	K	f	K	f	K	f		
	Bevétel										
1	Maradvány (a) az alaptőkénél ... az 1905. évről (b) a folyó kezelésnél (c) idegen pénz...	—	—	1 16	131600	—	—	131601	16	—	—
		5489	49	4350	51	63400	—	73600	—	—	—
		20	—	—	—	—	—	20	—	—	—
	<i>Folyó évi bevételek:</i>										
2	Járulékok és adományokból ...	45421	07	—	—	—	—	45421	07	—	—
3	Gyümölcsöző tőkék kamataiból	45	62	8144	42	—	—	8190	04	—	—
4	A magyar leszámítoló- és pénzváltóbanktól a m. kir. postatakarékpénztárhoz átutalt összegek	6000	—	—	—	—	—	6000	—	—	—
5	A m. kir. postatakarékpénztártól a magyar leszámítoló- és pénzváltóbankhoz átutalt összegek	—	—	8800	—	—	—	8800	—	—	—
6	Készpénzben visszafiz. segélyek	—	52 56	—	—	—	—	—	52 56	—	—
7	Átutató bevételek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Bevételek összege	57388	74	21296	09	195000	—	273684	83	—	—
	Kiadás										
1	Kifizetett segélydíjak	42370	—	—	—	—	—	42370	—	—	—
2	A magyar leszámítoló- és pénzváltóbanktól a m. kir. postatakarékpénztárhoz átutalt összegek	—	—	6000	—	—	—	6000	—	—	—
3	A m. kir. postatakarékpénztártól a magyar leszámítoló- és pénzváltóbankhoz átutalt összegek	8800	—	—	—	—	—	8800	—	—	—
4	Kezelési kiadások (díj és jutalék)	104	87	—	—	—	—	104	87	—	—
5	Különféle kiadások	1032	96	43	09	—	—	1076	05	—	—
6	Átutató kiadások	20	—	—	—	—	—	20	—	—	—
	Kiadások összege	52327	83	6043	09	—	—	58370	92	—	—
	Összehasonlítás										
	1. a bevételek összege	57388	74	21296	09	195000	—	273684	83	—	—
	2. a kiadások	52327	83	6043	09	—	—	58370	92	—	—
	Maradvány 1906. év végével (I.)	5060	91	15253	—	195000	—	215313	91	—	—

II. Az 1906. évi tiszta jövedelem s ennek az alaptőkét illető $\frac{1}{5}$ részének kiszámítása.

a) Valódi bevételek:

1. Járulékok és adományokból befolyt	45421 K 07 f
2. Gyümölcsöző tőkék kamataiból	8190 K 04 f
A bevételek összege	53611 K 11 f

b) Valódi kiadások:

1. Kezelési kiadások	104 K 87 f
2. Különféle kiadások	1076 K 05 f
A kiadások összege	1180 K 92 f

Összehasonlítás:

a) A bevételek összege	53611 K 11 f
b) A kiadások összege	1180 K 92 f
Tiszta jövedelem (II.)	52430 K 19 f

Ebből illeti az alaptőkét:

$$\frac{52430 \cdot 19}{5} = 10486 \text{ K } 04 \text{ f, de mivel a segélyek csak kerek szá-}$$

zásokban adatnak ki: az alaptökére esik $52430 \cdot 19 = 41900 \cdot$ 10530 K 19 f

III. Az alaptőke nyilvántartása:

1. Maradvány az 1905. évről	131601 K 16 f
-----------------------------	---------------

1906. évi gyarapodás:

a) az 1905/6. tanévre engedélyezett segélyek megszüntetéséből:

2. Székely Józsefnek eng. 200 K segélyből	100 K — f
3. Szilárd Istvánnak „ 200 K „ } megszüntetve	60 K — f
„ „ „ 200 K „ } készp.visszafizetve	20 K — f
4. Geschwind Lipótnak engedélyezett 200 K segélyből	60 K — f
5. Pásztor Sándor által visszafizetett segélyrészlet (30 K) és kamat (2 K 56 f)	32 K 56 f

b) az 1906/7. tanévre engedélyezett segélyek megszüntetéséből:

6. özv. Lengyel Ödönnének engedélyezett 200 K segélyből	100 K — f
7. özv. Németh Pálnének eng. 300 K segélyből	300 K — f
8. Puza Ilonának eng. 200 K segélyből	200 K — f
9. Rákóczy Károlynak eng. 200 K segélyből	200 K — f
10. Ruzsicska Ágostnak eng. 200 K segélyből	200 K — f
11. Zajc Karmelónak eng. 200 K segélyből	200 K — f

c) a tiszta jövedelemből való részesedésből:

12. Az 1906. évi tiszta jövedelem $\frac{1}{5}$ része a II. szerint	10530 K 19 f
---	--------------

Az alaptőke maradványa 1906. év végével (III.)	143603 K 91 f
--	---------------

IV. Folyó kezelés:

Maradvány az 1906. év végével az I. szerint	215313 K 91 f
---	---------------

Ebből levonva az alaptőkét illető részt a III.

szerint	143603 K 91 f
---------	---------------

Marad a folyó kezelésre (IV.)	71710 K — f
-------------------------------	-------------

V. Segélydíjak nyilvántartása:

a) az 1905/6. tanévre engedélyezett segélydíjak			
1. Maradvány (hátralék) az 1905. év végén ...			25400 K — f
2. Kifizetett 1906. június végéig ...	25180 K — f		
3. Megszüntettetett a (III.) alatti 2—4. tétel szerint ...	220 K — f	25400 K — f	
Hátralék 1906. év végén ...	— K — f	— K — f	
b) az 1906/7. tanévre engedélyezett segélydíjak:			
1. A földművelésügyi miniszter 56800/906. sz. rendeletével engedélyezettett ...			48200 K — f
2. Kifizetett az 1906. évi decz. hó végéig ...	17190 K — f		
3. Megszüntettetett a (III.) alatti 6—11. tétel szerint ...	1200 K — f	18390 K — f	
Hátralék 1906. év végén ...	— K — f	29810 K — f	
c) Az 1906/7. tanévre kiosztható lesz			
52430-19—10530-19 ...	— K — f	41900 K — f	
Összeg (V.) = (IV.) ...	— K — f	71710 K — f	

Budapesten, 1906. évi január hó 19-én.

Huttya Pál s. k.

m. kir. erdőszámmellenőr,
az alap számvivője.

Ezt a zárószámadást az alap naplójával, főkönyvével és a számadási okmányokkal megegyezőnek és helyesen összeállítotttnak találtuk.

Budapest, 1907. évi június hó 24-én.

Nagy Vincze s. k.

Nagy Károly s. k.

Rochlitz Dezső s. k.

A bizottság a jelentés 1. és 2. pontjában foglaltakat tudomásul véve, elrendeli, hogy az 1906. évi zárószámadás az alapszabályok 8. szakaszának 2. pontja értelmében hivatalos felülvizsgálatás végett a földművelésügyi m. kir. miniszter urhoz felterjesztessék.

Tudomásul veszi továbbá a jelentés 3. pontjában foglalt adatokat is, s miután ezek alapján megállapítható, hogy az alap zárószámadása szerint mutatkozó 1906. évi tiszta jövedelem nem a bevételek valóságos csökkenése folytán, hanem kizárólag azért maradt vissza a megelőző év tiszta jövedelméhez képest, mert a külső erdőhatóságok az alap javára 1906. év végén tényleg beszedett bevételek egy részét elkésve szállították be, úgy hogy ez a bizottság által már csak az 1907. év javára volt elszámolható: elhatározta, hogy a földművelésügyi miniszter urhoz intézendő megokolt kérelemben felhatalmazás kéressék ahhoz, hogy az 1907/8. tanévben segélyezésre felhasználható összeg az 1906. évi zárószámadás szerint mutatkozó, de a valóságosnál kisebb összes jövedelem $\frac{4}{5}$ -de, vagyis 41900 korona helyett, az 1906. és 1907. évi — részben már befolyt, részben a folyó év végéig még biztosan várható — jövedelem összege $\frac{4}{5}$ részé-

nek felében $\left(\frac{41900 + 55000}{2} = \frac{96900}{2}\right)$ vagyis 48400 koronában állapítás-
sék meg.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

Kmf.

Horváth s. k.
miniszteri tanácsos, a bizott-
ság elnöke.

Nagy Károly s. k.
m. kir. főerdőtanácsos, a bizott-
ság előadója.

Spettmann János s. k.
m. kir. főerdész, a bizottság jegyzője.

JEGYZŐKÖNYV

a földmivelésügyi m. kir. miniszterium szolgálati ügyköréhez tartozó állam-
erdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alap intéző bizottságának
1907. évi július hó 31-én tartott rendes évnegyedes üléséről.

Jelen voltak: *Lászlóffy* Gábor m. kir. főerdőtanácsos, a bizottság ezidő-
szerinti helyettes elnöke, *Nagy Károly* m. kir. főerdőtanácsos, a bizottság elő-
adója, *Szenes József*, *Kócsy János* m. kir. főerdőtanácsosok, *Simenszky Kálmán*
kir. erdőfelügyelő, *Rochlitz Dezső* kir. erdőfelügyelő, *Levitzky Albert* m. kir.
erdőtanácsos, *Nagy Elek* m. kir. főerdőszámtanácsos, *Bodor Gyula* m. kir.
erdőtanácsos, bizottsági tagok és *Spettmann János* m. kir. főerdész, a bizottság
jegyzője.

Elnök üdvözlöi a megjelent bizottsági tagokat és az ülést határozatképesnek
nyilvánítva, megemlíti, hogy Horváth Sándor miniszteri tanácsos egyéb hivatalos
elfoglaltsága miatt az ülésen nem elnökölhet, valamint azt, hogy Tomcsányi
Gyula, Laitner Elek, Havas József miniszteri tanácsosok, továbbá Földi János
és Péch Kálmán m. kir. főerdőtanácsosok távolmaradásukat kimentették.

1. Jegyző felolvassa az alapnak az elmúlt évnegyedről szóló, vagyis az
1907. évi június hó 30-án mutatkozó pénztári álladékról az alap számvevője
által összeállított következő kimutatást:

Az alap álladéka az 1907. évi június hó 30-án lezárt számadás szerint:

I. Értékpapirokban.

A magyar leszámítoló- és pénzváltóbank-
ban elhelyezett 200.000 K n. é. 4⁰/₀
koronajáradékkötvény... 200000 K — f

II. Folyó- és cheque-számlákon.

1. A magyar leszámítoló- és pénzváltó-
bankban nyitott folyószámlán ... 20640 K 10 f

2. A m. kir. postatakarékpénztárban nyitott
15666. számú cheque-számlán ... 2301 K 25 f 22941 K 35 f

Összesen ... 222941 K 35 f

Ebből az összegből esik:

a) az alaptőkére	143603 K 91 f
b) a folyó kezelésre	79337 K 44 f
Összesen	222941 K 35 f
a b) alatt a folyó kezelésre kimutatott 79.337 K 44 fillérből pedig esik:	
a) az 1906/907. tanévre szóló segélyekre (hátralék)	990 K — f
b) az 1907/908. tanévre kiosztható segélyekre	41900 K — f
és c) az 1907. évi bruttó-jövedelemre	36447 K 44 f
Összesen	79337 K 44 f

Budapesten, 1907. évi június hó 30-án.

Huttya Pál s. k.
az alap számvevője.

A bizottság e jelentést tudomásul vette.

2. Előadó bemutatja Wilhelmb Gyula m. kir. erdőszámvizsgálónak a bizottsághoz intézett előterjesztését, melyben nevezett jelenti, hogy Sarolta nevű leánya — aki az 1906/907. tanévben 200 korona segélyben részesült — betegség miatt az iskolából a folyó évi április hó 13-tól kezdve kimaradt és hogy nevezett számvizsgáló a folyó évi május havára eső és általa illetéktelenül felvett 20 korona segélypénzrészletet a postatakarékpénztárba visszazárolta.

A bizottság e bejelentést tudomásul veszi és elrendeli, hogy ugy a visszatért május havi 20 K, mint a folyó évi június havára eső 20 K, összesen 40 K segélyrész az alaptőkéhez csatoltassék.

3. Előadó bemutatja Lange Pál m. kir. főerdésznek a bizottsághoz intézett jelentését, mely szerint nevezettnek János nevű fia, ki az 1906/907. tanévben az alapból 200 K segélyben részesült, az erdészeti főiskolán állami ösztöndíjat nyert.

A bizottság e bejelentést tudomásul veszi s elrendeli, hogy a nevezett főerdész által föl nem vett folyó évi március—június havára eső 80 K segélyrész az alaptőkéhez csatoltassék.

4. Előadó bemutatja Szilárd Iván m. kir. erdőszámíztstnek az alap bizottsághoz intézett kérvényét, melyben nevezett jelenti, hogy Rózi nevű leánya — ki az 1906/907. tanévben az alapból 200 korona segélyben részesült — betegség miatt az iskolából folyó évi február havában kilépett és kéri a bizottságot, hogy a folyó évi márczius, április, május és június hónapokra eső és általa fel nem vett 80 K segélyt most utólagosan részére kiszolgáltassék.

A bizottság e jelentést tudomásul veszi és javaslatba hozza, hogy Rózi 1907. évi márczius, április, május és június hónapokra eső, de fel nem vett 80 K segélyrészének fele, vagyis 40 K az alapból szintén évi 200 K segélyben részesített Sári testvérére ruháztassék át, ami által Sári segélye folyó évi márczius hó 1-től kezdve évi 300 K-ra, vagyis arra az összegre emeltetik fel, amekkora

összeg az alap szabályzatának 21. §-a szerint neki csak adható; a fennmaradó 40 K segélyrész pedig az alaptökhöz csatoltassék.

5. Előadó bemutatja Craus Géza kir. alerdőfelügyelőnek az alap bizottságához intézett beadványát, melyben értesíti a bizottságot, hogy Gaszton nevű fia — aki az 1906/907. tanévben az alaptökből 200 K segélyben részesült — nem folytatta gimnáziumi tanulmányait, hanem a budapesti hadapródiiskolába járt.

A bizottság e jelentést tudomásul veszi s elrendeli, hogy a nevezett alerdőfelügyelő által fel nem vett 200 K segélyösszeg egészen az alaptökhöz csatoltassék.

6. Előadó bemutatja a földmivelésügyi m. kir. miniszter ur 1907. évi 60672. számú leiratát, melyet az intéző bizottságnak folyó évi június hó 27-én tartott előző üléséből folyólag a miniszter urhoz intézett abbéli kérelmére adott, hogy az 1907/908. tanévben segélyezésre felhasználható összeg az 1906. évi zárószámadás szerint mutatkozó, de a valóságnál kisebb összes jövedelem $\frac{4}{5}$ -e, vagyis 41900 K helyett, az 1906. és 1907. évi jövedelem összege $\frac{4}{5}$ részének felében, vagyis 48.400 koronában állapittassék meg. A miniszter ur e leiratban az intéző bizottságot felhatalmazta, hogy az 1907/908. tanévben kiosztandó segélyösszeget — javaslatának megfelelően — 48400 koronában állapíthassa meg.

A bizottság a miniszter ur e leiratát tudomásul veszi és az 1907/908. tanvre kiosztandó összeget 48400 K-ban állapítja meg.

7. Előadó bemutatja a közzétett pályázati felhívás folytán beérkezett segélykérvényeket.

Beérkezett összesen 216 kérvény, melyekben (175 fiu és 144 leány) 319 gyermek részére kérnek segélyt.

A segélyben részesülésre nézve a szabályzatban foglalt rendelkezések alkalmazása folytán a pályázatból kiesik (60 fiu és 38 leány) 98 gyermek és pedig:

- a) 11 gyermek (5 fiu, 6 leány) meg nem felelő tanintézet miatt;
- b) 18 gyermek (14 fiu, 4 leány) meg nem felelő bizonyítvány miatt;
- c) 1 leány, mert magántanuló;
- d) 1 leány, mert a felső leányiskola VI. osztályát végezte és mégis ismét a VI. osztályba akar járni.
- e) 3 fiu, mert a kérvények határidőn túl érkeztek be és
- f) 1 fiu, mert a kérvény visszavonott és
- g) szerint 63 gyermek (37 fiu, 26 leány) azért, mert egy tisztviselőnek 2, illetőleg 3 gyermeke a szabályzat 20. §-a értelmében csak akkor segélyezhető, ha az illetőnek első esetben legalább 4, vagy a második esetben legalább 5 ellátatlan gyermeke van.

Eszerint tehát az ugyane jegyzőkönyv 6. pontjában jelzett 48400 K segélyösszeg kiosztásánál 231 gyermek (115 fiu és 106 leány) volt számításba vehető.

A bizottság az előadói javaslatot tételről-tételre átvizsgálván, azt csekély módosítással egyhangulag magáévé teszi és elhatározza, hogy azt, mint saját javaslatát, jóváhagyás és a segélyeknek a jövő tanévre való adományozása végett

jelen jegyzőkönyvvel együtt a szabályzat 8. szakaszának 4. pontja értelmében a földmivelésügyi m. kir. miniszter ur elé terjeszti.

Más tárgy nem lévén, a jegyzőkönyv lezárattott.

K. m. f.

Lászlóffy Gábor s. k.

m. kir. főerdőtanácsos, a bizottság helyettes elnöke.

Nagy Károly s. k.

m. kir. főerdőtanácsos, a bizottság előadója.

Spettmann János s. k.

m. kir. főerdész, a bizottság jegyzője.

A m. kir. földmivelésügyi minisztérium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyző alapból az 1907/908. tanévre segélyben részesítették a következő tisztí gyermekek, illetőleg árvák:

1. Basa Irén, Batyka Zoltán, Muraközy László, Kovács Margit, Kovács Pál, Kundrát Etelka, Bartha Imre, Mészáros György, Hoós Juliska, Udvardy Tibor, Rozsnyay János, Benedek Endre, Nagy György, Napholz Ilona, Páll Ilona, Csiby Ferencz, Páll György, Fuherr Gyula, Verbovszky Menyhért, Seyfried Elza, Rónai Mariska, Németh Jolán, Zsuffa László, Zankó Endre, Cserei Árpád, Nagy Gábor, Gábor Ilona, Dióssy Ilona, Debreczy Lenke, Pruzsinszky István, Trauer Irma, Sável Ilona, Györke Mária, Burdáts Ilona, Vassányi Béla, Darzsi Endre, Lumnitzer Sándor és Lumnitzer Margit, Marenics Gizella, Várnai Levente, Früstök Éva, Seeberg József, Fiebeit Lenke, Poldner Irén, vagyis összesen: 44 gyermek (23 fiu 21 leány) egyenkint 300—300 koronával és

2. Polgárdi István, Érsek Elemér, Ganovszky Géza, Batyka Elemér, Solc János és Solc Károly, Rezy Etelka, Rétyi Berta és Rétyi Eszter, Molnár Juliska, Kovács Irma, Gabnay Ilona, Kiss Péter, Debreczeni Zoltán és Debreczeni Dezső, Klimkó Valéria; Gründl István, Somogyh Jolán, Puza Elvira, Orencsák Valéria, Zachár Dénes, Eröss Viola, Apáti László és Apáti Pál, Wolf Ida, Tellyesniczky Kornélia, Muzsnay Irén, Kovács Ferencz, Biró Béla, Imre Tibor, Riesz Klára, Fekete János, Boda István, Garlathy Zoltán, Földes Tibor, Merényi Oszkár, Nagy Margit, Szöllösy Gizella, Bokor Róbert, Brannich Kamilla, Pékh Gyula, Körmeny Tibor, Ercsényi Béla, Székely Gusztáv és Székely Erzsébet, Rozsnyay Ilona, Donáth Irén, Szentimrey Kornélia, Székely Gyula, Gruber Gabriella, Gaál Lujza, Ormai Vilma, Tölg Hedvig, Hantos Erzsébet, Ferbic Mariján és Ferbic Zdravko, Pétermann Oszkár, Rejtő Kálmán, Ritter Juliska, Szuchevich Olga, Hibbján Gusztáv, Deák István, Masztics Miklós, Ivancsó Irén, Spanyol Béla, Bodnár Anna, Erdődi István, Héjas Kálmán, Ivanich Olga, Veress László, Góró Ferencz, Zachár István, Jákó Janka, Ujfalussy Gyula, Páll Ferencz, Ziegler Jolán, és Ziegler Helén, Fenyves Béla, Parragh Endre, Divald Jolán és Divald Piroska, Rochlitz Klára, Briestyánszky Kálmán, Polacsek Jozefin, Kaszaniczky Géza, Pájer Alice, Kostenszky Géza és Kostenszky József, Sóska Gyula, Dianovszky Vilma, Schlachta László, Györke Ernő, Dávid Iván, Róhrich Márton, Czeiszberger Ernő, Bosnyák Margit Pischl Margit, Bogsch Margit, Piso Valéria, Wilhelmb Sarolta, Gerő Ervin és Gerő Ella, Czimra Lenke, Koller Sarolta, Véssei Antal, Kossányi Béla, Halász Andor, Kacsanovszky Emilia, Várjon Géza, Krajnyák Ede, Krippel

Tibor, Kaufmann Jenő, Szigeti Katicza, Mihályfi Mária, Kintses Gyula, Pálka Géza, Karvas Etelka, Bartha Ilona, Szóts Margit és Szóts Klára, Jániczky István és Jániczky Tibor, Giller Piroska és Giller Elma, Huberth Rózi, Szakmáry Géza és Szakmáry Judit, Dercsényi István, Somkereki Ilma, Cseh Albert, Várnay Etelka, Hajdu Béla, Perc Károly, Török Béla, Gyenge Czella, Hajdu Sándor, Csegezy Tibor, Füley Gizella, Preiszner Valéria és Preiszner Tibold, Payer Sándor, Huttya Ilona, Sarics Svetozár, Sugár Ida, Pásztor Margit, Szabó Zoltán, Draskovich Ilona, Seh Matild, Hrabovszky Jolán, Cseres Teréz és Cseres Gyula, Urbanovszky Elemér, Weszely Edit, Czékus András, Révai Izabella és Révai Erzsébet, Schuster Erzsébet, Kovács Klára, Járos Ida, Förster Miklós, Seeberg Erzsébet, Ormay László, Szilárd Imre és Szilárd József, Stark Vilmos és Stark Erzsébet, Hamar László és Hamar Lajos, Rochlitz Béla és Rochlitz Oktavia, Pászthy Ferencz, Csanády Ilona, Bodor Erzsébet és Bodor Margit, Reschner Hajnalka, Malbohem Ede, vagyis 176 gyermek (91 fiu, 85 leány, egyenkint 200—200 koronával).

A segélyösszeg megállapítása a szabályzat 21. szakaszában foglalt ama rendelkezésnek figyelembe vételével eszközöltetett, hogy tisztviselő egy-egy gyermekének csak 200 K, atyátlan árvának 300 K, atyátlan és anyátlan árvának 400 K segély adható; továbbá hogy árvák közül minden egyes gyermek, tisztviselő gyermekei közül azonban 2, illetőleg 3 csak akkor részesíthető segélyben, ha az illető tisztviselőnek első esetben legalább 4, illetőleg második esetben legalább 5 még ellátást igénylő gyermeke van.

A szabályzat 21. szakasza értelmében azonban oly esetben, midőn valamely tisztviselőnek 2, illetőleg 3 gyermeke is segélyezhető lenne, a rendelkezésre álló segélyösszeg azonban mindegyiknek külön-külön segélyben részesítését meg nem engedi, úgy egy gyermeknek 300 K, illetőleg kettőnek 500 K segély is adható.

Az „Erdészeti Lapok“ 1907. évi XVII. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabályzat. Egész oldal 32 K, féloldal 16 K, negyedoldal 8 K, nyolczad-
oldal 4 K. Sorok szerint: Az első negyven (40) sorért soronként nyolczvan (80)
fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig soron-
ként hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyen-
ként negyven (40) fillér számítatik. Legalább háromszori és ennél többszöri
beiktatásnál megfelelő engedmény. Egy oldalt meghaladó hirdetéseknel ismételt
megjelenés esetén is csak az első oldal után nyújtunk engedményt.

Táblázatok, nyomdai szabály szerint, kétszeres árral számítatnak.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammon-
ként 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

Langfelder V. gépgyár

Bpest, VI., Figyelő-u. 14.

♥♥ ♥♥ ♥♥ ♥♥ ♥♥

GYÁRT:

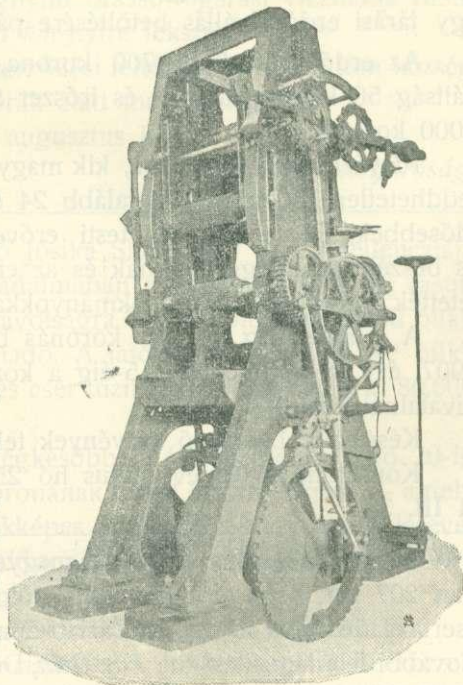
keretfűrészeket,

famegmunkáló gépeket,

stabil és félstabil

gőzgépeket.

(1 X 7)

„Stellios“ gyorskeretfűrész.

Roessemann és Kühnemann
Koppel Arthur-féle
 — vasutak — (2. VI. 6.)
 Budapest, VI. ker., Váci-ut 113/115.

Gyakorlati erdész, középkoru, ki 26 évig nagy uradalmakban mint erdómérnök működött, önálló erdészi, erdőgondnoki, erdómérnöki vagy ehhez hasonló állást keres; vadászatok kitzülésében és vezetésében jártas. Czim a kiadóhivatalban. (3. IV. 3.)

Pályázat erdőőri állásra. 339. sz. — Esztergom vármegye területén állami kezelésbe vett községi stb. erdőknél, a közigazgatási erdészeti bizottság 1907. évi 1096. számú határozata folytán egy járási erdőőri állás betöltésére pályázat hirdettetik.

Az erdőőr évi bére 700 korona, lakbér 130 korona, tüzifa-váltás 50 korona, utazási és írószer átalány 120 korona, összesen 1000 korona.

Pályázhatnak mindazok, kik magyar állampolgársággal birnak feddhetetlen előéletűek, legalább 24 évesek, de 35 évesnél nem idősebbek, ép szellemi és testi erővel, különösen jó látó, halló és beszélő tehetséggel birnak és az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letették. Mindezek hiteles okmányokkal igazolandók.

A sajátkezüleg irt, egy koronás bélyeggel ellátott kérvények 1907. évi szeptember hó 15-éig a komáromi m. kir. állami erdőhivatalnál adandók be.

Későbbben beérkező kérvények tekintetbe nem vétetnek.

Komárom, 1907. évi julius hó 25-én.

(4 III. 3.)

M. kir. állami erdőhivatal.

Eladó faállomány. Hunyad megyében, Rápolc község határában 207 kat. hold területen 60% tölgy, 40% bükk, gyertyán és cserfa eladó. Kora 40—65 év. Zárata átlagban 0.9. Becsérték 72.558 K. További felvilágosítást ad: *Fáy Béla*, Dédács, u. p. Piski, Hunyad m. (5. II. 2.)

Faeladási hirdetés. Brassó vármegyében fekvő Feketehalom községe „Hundsberg“ nevű tölgyeséből a nagyméltóságú földmívelésügyi miniszter urnak 1905. évi 7495 I/A—2. számú engedélyével a félfatömeg csoportos kihasználása mellett legelőerdővé átalakítandó 2245 k. hold részletén a törzsenként leszámozott és felülbélyegzett 6286 db tölgytörzset, mely 4255 m^3 kéreg- és szijacsmentes műfára és 11.031 $\ddot{u}rm^3$ hasáb-, dorong- és galy-tüzifára becsültetett, 1907. évi szeptember hó 7-én d. e. 10 órakor a községházánál nyilvános árverésen tövön egy tömegben el fogja adni.

Kikiáltási ár összesen 120.000 K, azaz Egerszázhuszezer korona, mely összesen alul említett famennyiség eladatni nem fog. Utó-, távirati és szabálytalanul kiállított ajánlatok visszautasítottak. Minden árverező köteles az árverezés megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10%-át bánatpénzül letenni.

Kérdéses erdő közvetlen a brassó-fogarasi országot mellett és az épülő s jövő évben megnyiló brassó-fogarasi viczinális vasut feketehalmi állomásától 2—3 *km*-nyire fekszik.

A részletes árverési és szerződési feltételek Feketehalom község előljáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Feketehalom, 1907. évi augusztus hó.

(6. II. 2.)

A községi előljáróság.

Faeladási hirdetés. Báró Jósika Sámuel ur Ő Exczellenziája csákgorbói hitbizományi uradalmában a Szurduki (Sz. v. v.) vasuti állomástól 17 kilométernyi távolságra 710 k. hold kiterjedésű bükk erdőségnek a faállománya eladó. A fatömeg áll: 50.000 m^3 bükk műfából és 35.000 m^3 bükk és cser tűzifából. Kikiáltási ára: 80.000 korona.

Írásbeli zárt ajánlatok legkésőbb f. évi szeptember hó 20-ig ajánlott levélben, a 8000 koronának, mint bánatpénznek — amely lehet készpénz vagy ovadékképes értékpapír is — melléklésével a hitbizományi uradalmi erdőgondnokság címére Csákgorbóra küldendők.

Ugyanitt megtudhatók az eladási és egyéb feltételek is.

Tulajdonos fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson. A meg nem felelő aján-

latok bánatpénzei legkésőbb f. évi szeptember hó 25-éig fognak az illetőknek visszaadni.

Csákgorbó, 1907 augusztus hó.

*Báró Jósika hitbizományi uradalom
erdőgondnoksága.*

(7)

Pályázati hirdetés. 1001/1907. sz. — A bátaszéki kir. Teréz. alap erdőgondnokságánál betöltendő erdőlegényi állásra évi 400 K. szegődményi díj, szabad lakás és 9 ürméter I. oszt. kemény dorong tűzifa járandósággal pályázat hirdettetik.

A pályázók felhivatnak, hogy a fennálló törvény által előirt szakképzettségüket, az ezen szolgálatban megkívánt ép, erős testalkatot, jó látó és halló képességet megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá az életkor és illetőségről, nemkülönben a magyar nyelvnek szóban és írásban való bírását igazoló okmányokkal felszerelt sajátkezüleg irt kérvényt 1907. év szeptember hó 10-ig ezen alulirt erdőgondnoksághoz nyujtsák be.

Kelt Bátaszék, 1907 augusztus hó 8-án.

(8)

Terézianumi alap. kir. erdőgondnokság.

ERDEI FACSEMETÉK

lucz-, jegenye-, erdei-, fekete- és vörösfenyő, tölgy, ákác, éger, kőris, szil, juhar, stb. valamint az összes gyümölcs- és fagyvakat, gyümölcs-vadonczokat, rózsákat, gyümölcsfákat. **Csenderekhez** *Spartium seoparium, Sorbus ancuparis, Sambuens nigra* csemetéket ajánl **FARAGÓ BÉLA** császári és királyi udvari szállító **ZALAEGRSZEGEN**. Árjegyzék ingyen és bérmentve. (13)

Tölgy- és bükkfa-eladás. 61414/1907. sz. — A lippai m. kir. főerdőhivatal kerületében folyó év őszén írásbeli versenytárgyalás fog tartatni a tótváradi erdőgondnoksághoz tartozó pernyesti 277.35 holdas 1908—1912. évi vágások tövön való eladása iránt.

A vágásoktól a soborsini MÁV. állomásáig és a Maros partjáiig lóerőre berendezett iparvasut áll rendelkezésre.

Az árverés napja, a kikiáltási ár és az eladási feltételek később fognak közölni.

Érdeklődők felhivatnak, hogy a faállomány megtekintése és felbecslése végett a lippai főerdőhivatalhoz forduljanak.

Budapest, 1907. évi augusztus hó 5.

(9)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Botfaeladási hirdetmény. 1973/1907. — A tótsóvári m. kir. erdőhivatal hivatalos helyiségében 1907. évi szeptember hó 17. napján d. e. 10 órakor nyilvános írásbeli versenytárgyalás útján eladásra kerül a parasznyai, diósgyőri, ujhutai és mocsolyástelepi m. kir. erdőgondnokságok kerületében az 1907. év őszén kijelölendő használati területeken található som, mogyoró, meggy, kecskerágó, veresgyűrű és egyéb itt fel nem sorolt fanemekből azon faanyag, amely botfára és kalapácsnyélre alkalmas.

A kikiállási árak a következők:

1. Kalapácsnyél és kampós botfa somfából...	100 db	11	K.
2. " " " " " " ---	1 ürm ³	33	"
3. Sima botfa somfából 3·5 cm. vastagságig	100 db	4·4	"
4. " " " 3·5 " "	1 ürm ³	13·2	"
5. Kampós mogyoró sétatobot... --- --- ---	100 db	4·4	"
6. " " " " " " --- --- ---	1 ürm ³	13·2	"
7. Sima " " " " " " --- --- ---	100 db	2·2	"
8. " " " " " " --- --- ---	1 ürm ³	6·6	"
9. Kampós sétatobot meggy, kecskerágó, veresgyűrű és egyéb itt fel nem sorolt fanemekből	100 db	5·5	"
10. Kampós sétatobot meggy, kecskerágó, veresgyűrű és egyéb itt fel nem sorolt fanemekből	1 ürm ³	16·5	"
11. Sima sétatobot meggy, kecskerágó, veresgyűrű és egyéb itt fel nem sorolt fanemekből...	100 db	3·3	"
12. Sima sétatobot meggy, kecskerágó, veresgyűrű és egyéb itt fel nem sorolt fanemekből...	1 ürm ³	9·9	"
13. Botfej különféle fanemekből --- --- ---	100 db	6·6	"
14. " " " " " " --- --- ---	1 ürm ³	20·0	"

Bánatpénz (500) azaz ötszáz korona. Az írásbeli ajánlatokban

az ígéret a kikiáltási árakkal szemben csakis betűkkel és számjegyekkel világosan kiírandó százalékokban fejezendő ki, azonkívül határozottan kiköztetik, hogy csak oly ajánlatok fognak figyelembe vétetni s képezhetik a versenytárgyalás alapját, amelyekben az összes választékokra ugyanazon százaléokban tétetik meg a felüligéret és amelyekben határozottan kijelentetik, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azokat elfogadja.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverési és szerződési feltételek a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál és a diósgyőri m. kir. ellenőröké, továbbá a parasznyai, diósgyőri, ujhutai és mocsolyástelepi erdőgondnokságok irodájában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Tótsóvár, 1907. évi augusztus hó 10-én.

(10)

M. kir. kincstári erdőhivatal.

Pályázati hirdetmény. Hohenlohe herczeg javorinai uradalmánál körerdeszi állásra pályázat nyittatik.

Évi fizetés 1200 K készpénz, mely $\frac{1}{4}$ évi utólagos részletekben lesz kiutalványozva, természetbeni lakás, szabad tűzifa a saját használatára loco erdő.

Évi 400 K lóátalány, melyért köteles egy szolgálati lovat tartani.

4 darab szarvasmarhatartás, azoknak az eltartására egy rét és nyár idején szabad legelő és egy darab föld megművelésre.

$\frac{1}{4}$ évi kölcsönös felmondás. Pályázni kívánók felhivatnak, hogy magyar és német nyelven megírt kérvényüket, melyhez hiteles bizonyítványmásolatok, amelyek vissza nem adatnak, keresztlevél és fénykép csatolandó, Hohenlohe herczeg uradalmi igazgatóságához, Javorina, Szepesmegye czimre folyó év október hó 1-ig küldjék be. A tót nyelv birása pályázótól megkívántatik.

A pályázó katonai szolgálati viszonya kérvényében kitüntendő, továbbá ha a személyes bemutatkozást az igazgatóság megkívánja, köteles azt saját költségén megtenni, s utiköltség megtérítésre igényt nem tarthat.

Az állás esetleg azonnal, de legkésőbb 1908. január hó 1-én elfoglalandó, ami a kinevezetnek annak idején tudtul lesz adva. (11)

Árverési hirdetés. 62—907. sz. — Csikszentlélek közbirtokossága közhírré teszi, hogy a tulajdonát képező és a Sulca völgyére hajló Medvéstelek nevű erdejében 8221 m^3 -re becsült, valamint a Kopókertpatakjában levő 5087 m^3 -re becsült luczfenyő hasznofájának eladása végett f. évi szeptember hó 23-án d. e. 10 órakor Csikszentlélek községházánál zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyílt szóbeli árverés fog tartatni.

Ugy a zárt írásbeli, mint a szóbeli ajánlatok megtehető külön a Medvéstelekre és külön a Kopókertpatakra, de megtehető a kettőre együttesen is.

A Medvéstelek kikiáltási ára 50.030 K.

A Kopókertpatak kikiáltási ára 32.310 K.

A kettőnek együttesen 82.340 K.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/o-a.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési és szerződési feltételek a községi bírónál tekinthetők meg.

Az erdőfelvétel a fakereskedők részéről csakis a csikszeredai m. kir. erdőgondnokság engedélyével eszközölhető.

Csikszentlélek, 1907 augusztus hó 25-én.

(12)

A község előljárósága.

Faeladási hirdetés. Néhai Loysch Mátyás örökösei a matlárházai fürdőtelephez tartozó erdőkből eladják:

1. A Rosengarten nevű réttől északnyugati irányban, 123 ölnyi távolságban kezdődő felső részén egy mocsár által határolt vágható fenyőállatot.

2. Az ugynevezett János-forrás tőszomszédságában kijelölt határtól (hajkolt fák) kezdve felfelé, egészen a véderdő határáig kiterjedő állabokat, egyes fiatalosok és rudfaállabok kivételével. Az eladó erdő területe körülbelül 22, o. katasztrális holdat tesz és rajta levő luczfenyőfa, mely egyes erdei és vörösfenyővel van keverve, 5000 tömörköbméterre becsültetett.

Kikiáltási ár 56.000 korona.

Bánatpénz 6000 korona.

A szerződési feltételek Matlárházán a fürdőigazgatósági irodában megtekinthetők.

Az árverés alá kerülő faanyag megtekinthető, sőt a fák minden megsértése nélkül meg is becsülhető.

Az árverés az 1907. évi szeptember hó 20-án d. e. 10 órakor meg fog tartatni és addig az egykoronás bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatok elfogadtatnak is, melyek idb. Gretzmacher Gyula urnál Hunfalván nyujtandók be és melyekben az ajánlott összegnek számmal és betűvel szabatosan kell kifejezve lenni; kijelentendő az is, hogy versenyző az eladási feltételeket ismeri, azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja s magát azoknak aláveti.

(14)

Néhai Loysch Mátvás örökösei.

Faeladási hirdetmény. Barcza-Rozsnyó község közhírré teszi, hogy rendes vágásában kitermelt 1200 öl bükk hasáb és 164 öl galyfa-készletét, előbbi 14, utóbbi 7 koronájával számítva, folyó évi szeptember hó 10-én d. e. 10 órakor a községházánál csakis zárt írásbeli ajánlatok után egy tömegben el fogja adni.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy „Ajánlat a B.-Rozsnyó község „Längst den Eicheni“ büktüzifa készletére“ czimmal ellátott és az előljáráshoz czimzett ajánlataikat, mely mellé a megajánlott összeg 10⁰/₀-át kitevő összeg készpénzben vagy ovadékképes papirokbán melléklendő, legkésőbb folyó évi szeptember hó 10-én d. e. 10 óráig az árverésvezető elnöknél benyujtani.

Sem utóajánlatnak, sem szóbeli árverésnek hely nem adatik.

A fakészlet és szerződési feltételek bármikor megtekinthetők. B.-Rozsnyó 1907. évi augusztus hó 27-én.

(16)

Községi előljáráóság.

Árverési hirdetmény. 5545/1907. sz. — Melylyel tudatom, hogy Beregujfalu község tulajdonát tevő „Laposs“ erdőben a Borzsa folyó által kimosott partszakadásokon kijelölt műszaki czélokra is alkalmas 818 K 40 fillérre becsértékelt 26 tő éger-, szil- és tölgyfa a helyszínén folyó évi szeptember hó 13-án délelőtt 9 órakor kezdődő nyilvános árverésen szálanként a becsáron felül el fog adatni.

Beregszász, 1907. évi augusztus hó 28.

(17)

Tb. főszolgabíró.

Tüzifa-eladási hirdetés. 3625/1907. sz. — A tótsóvári m. kir. erdőhivatal hivatalos helyiségében 1907. évi szeptember hó 26-án délelőtt 10 órakor nyilvános írásbeli versenytárgyalás tartatik az óvizi m. kir. erdőgondnokságban az üzemterv rendelkezései, illetve az egyes évekre jóváhagyott favágatási terv szerint 1907—1911. évek alatt a fenyőhaszonfa kihasználása után visszamaradt fenyőcsúcsiából és egyéb törzsrészekből, valamint a tövön száradt fenyőtörzsekből évenként termelhető, gyufaszálgyártásra alkalmas hasábtüzifának tövön az erdőn való eladása iránt.

Kikiáltási árak:

Tövön száradt, egész szálakban ledöntött, kitermelt és átadott fenyőfáért tömörköbméterenként 53 fillér.

Fenyőcsúcsfa és a tőnél tűzifára feldolgozott és átadott tövön száradt fenyő hasábtüzifa ürméterenként 40 fillér.

Bánatpénz: 3000 korona.

Az írásbeli ajánlatokban a kikiáltási árakkal szemben ígért egységárak betűkkel és számjegyekkel világosan kiirandók.

Csak oly ajánlatok fognak tekintetbe vétetni, amelyekben ajánlattevők határozottan kijelentik, hogy az árverési és szerződési feltételeket ismerik és elfogadják.

Az árverési és szerződési feltételek, valamint az üzemterv szerint valószínűleg kihasználásra jövő erdőrészek fenyő hasábtüzifa tömegét feltüntető kimutatás a tótsóvári m. kir. erdőhivatal és az óvizi m. kir. erdőgondnokság irodájában hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Tótsóvár, 1907. évi augusztus hó 28-án.

(18)

M. kir. kincstári erdőhivatal.

Az „Erdészeti Lapok“ 1907. évi XVII. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Bund Károly</i> : Az ipolyvölgyi erdőirtásokról. (Befejező közlemény.)... ..	1029
<i>Róth Gyula</i> : Az erdölések gyakorlati keresztülviteléről	1035
<i>Földes János</i> : Az <i>Ocneria dispar</i> pusztításai	1047
<i>Kövesi Antal</i> : Az erdészeti géptan elemei (Folytatás)	1051
Hivatalos közlemények: Hirdetmény az 1907. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében... ..	1079
Vidéki levél: A bucsus pohók szőreinek tartós mérgező hatásáról	1079
KÜLÖNFÉLÉK: Az államerdőtisztai kar állásainak arányosítása. — Fordított világ (<i>Craus G.</i>). — A Karszt növénytenyésztete (<i>Nagy Imre</i>). — Dalmácia — Cseppfolyós gáz. — Halálozás	1080
Változások és kiténtetések az erdészeti szolgálat köréből	1083
Erdészeti Rendeleték Tára	1086
Hirdetések	I—IX

- ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN.** Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középités tan Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Ut-, vasut- és hidépités tan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.
- MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTAR.** Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3. kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.
- ERDÉSZETI RENDELETEK TARA.** 1880—1884, (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892. (XII.) és 1899. (XIX.) évfolyam.
- Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
- Az 1893—94. (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak 2 K. 40 fill.
- Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
- Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.
- Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
- Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.
- Az 1900. évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
- Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K.
- Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.
- Az 1905. évi (XXV.) évfolyam ára tagoknak 50 fillér, másoknak 1 korona.
- Az Erdészeti Rendeletek Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.
- TANGENS-TÁBLÁZATOK.** Osszeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Budapesten, IV., Egyetem-tér 1. sz.)
- A LEGELŐERDŐK.** Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill. nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető
- A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE.** Írták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K., kötve 13 K.
- HAZANK HÁZI FAIPARA.** Irta Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K. 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS.** Irta: Gellért József. Ára tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.
- A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEFÍTÉSE STB.** Irta: Péchy Dezső. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K., másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- SZÁMTAN.** Erdőőrök részére írta Béky Albert. Ára tagoknak 1 K 50 f., másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDŐRENDEZÉS KÖRÉBŐL.** Irta: Bund Károly. Ára 4 K.
- Ő FELSÉGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE.** Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.
- Népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül egyenként 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:
- AZ ERDŐK BERENDEZÉSE.** Ára 2 K.
- NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN.** I. füzet. Spórás növények. Ára 4 K. II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K.
- Valamennyit Fekete Lajos írta.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél és Fekete Lajos ny. min. tanácsos urnál (Selmeczbánya), mint szerzőnél egyaránt megrendelhetők a következő művek, melyek után egyesületi tagok és könyvkereskedők, **ha az egyesületnél rendelik meg azokat**, 25 százalékos árengedményben részesülnek:

ERDŐRENDEZÉSTAN. Ára 12 K., ill. 9 K.

ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiadás. Ára 6 K., ill. 4-50 K.

ERDESZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Ára 4 K., ill. 3 K.

A SZÁLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 1 K. 20 fill., ill. 90 fill.

ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiadás. Irta: Sóltz Gyula és Fekete Lajos. Ára 8 K., ill. 6 K.

„AZ ERDŐ” kiadóhivatalában

Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedésében megrendelhető „AZ ERDŐ” cz. erd. és vad. szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére. Előfizetési ára egész évre 4 K. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Szerkesztő: Török Sándor m. kir. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató, Temesvár 3.

A szerzőknél rendelhetők meg:

ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmeczbánya). Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 10 K.

A SELMECZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ára 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiai hallgatóknak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmeczbányán).

A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSÍTÁSA. Irta: Márton Sándor (Nagy-Károly). Ára tagoknak 4 K. 80 fill., másoknak 6 K.

Egyebüttl megrendelhető magyar erdészeti művek:

A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI LEÍRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földművelésügyi miniszterium. 1896. Magyar, német és francia nyelven.

A BÜKKFA KÖRHADÁSA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta: dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.

AZ ERDŐHASZNÁLATTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmeczbánya.)

ALTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható ugyanott.) Ára 9 K.

ERDŐVÉDELEMTAN. Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f.

ERDESZETI TALAJTAN. Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

BETŰSOROS TARGYMUTATÓ AZ ERDESZETI RENDELETEK TARA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ. Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott) Ára 1 K.

ERDESZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8 K. és ERDEI ROVATOS NAPLÓ. Ára 1 K. 20 fill.

Megrendelhetők a földművelésügyi miniszteriumnál Budapest.

TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezőse. (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.

AZ ÁRVÉDELMI FÜZESEK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta: Vadas Jenő. Ára 50 f. Megrendelhető a földművelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körút 2. szám.

LEGLŐ ÉS HAVASGAZDÁLKODÁS. Irta: Berendi Béla. Ára 5 K. (Kapható Láhner Péter postamesternél, Rahó, Máramarosm.)